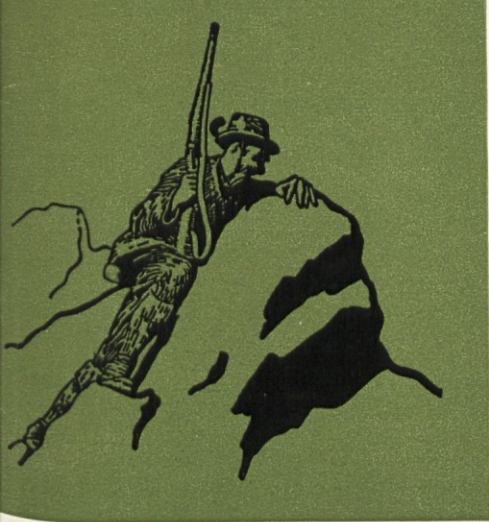

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

MALI OGLASI

Prodaj dva brak-jazbečarja, psičko in psa, stara po 6 mesecev, z rodovnikom in tetovirana. Franc Prijatelj, Vel. Poljane 20, 61316 Ortnek.

Na lovu se je izgubil resasti istrijanec — BRIN. Najditelj naj sporoči proti nagradi lastniku Marjanu Pungartniku, Lukovica 40, 61225 Lukovica, ali na tel. (061) 72-428.

Prodaj malo rabljeno boroveljsko bokarico, kal. 7 × 65 R — 16, in lovski karabin Winchester .243. Obe puški s strelnim daljnogledom. — Jurij Muhič, C. Ceneta Štuparja 27, 61231 Črnuče pri Ljubljani.

Kratkodlako istrijanko, staro 3 leta, s prav dobro telesno oceno in s preizkušnjo naravnih zasnov — prodaj. Psica priporočena za paritev. — Albin Rojc, Dob 29, 61296 Šentvid pri Stični.

Mlade kratkodlake istrske goniče — samčke, stare po 3 mesece, prodaj po ugodni ceni. Franc Wester, Sp. Otok 19, 64240 Radovljica.

Mreže za vrtno in druge ograje — v višini po želji kupca — iz garantirano nerjaveče žice izdeluje: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Prodaj zelo dobro ohranjeno lovsko puško bokarico — SUHL, kal. 16 — 16, s posebnima boroveljskima menjalnima cevema, kal. 16 — 7 × 65 R, in z orig. montiranim daljnogledom FALKE. — Informacije po tel. (061) 315-635.

Zahvala

Nagrade in darila vodnikom na med-republiški tekmi ptičarjev in šarivcev v vodnem delu, 17. 9. 1977 v Ljutomeru, so prispevali:

Trgovsko podjetje »Gruda«, Ljubljana, LOVEC, Ljubljana, Slovenijašport, Ljubljana, KIK Pomurka, Murska Sobota, Vinogradniško-živilnorski kombinat, Ljutomer, Perutnina Ptuj, »Kravatarstvo«, Slavko Makovec, Ljutomer, Zveza lovskih družin Prekmurje, GL Fazan, Beltinci, GL Kompas, Petrovci, GL Ljubljanski vrh, GL Ljubljansko polje, Klub ljubiteljev goničev, Društvo ljubiteljev prepeličarjev, Kinološka zveza Slovenije, LD Ljutomer, LD Križevci pri Ljutomeru, LD Bučkovci.

Vsem se iskreno zahvaljujeta:

Društvo ljubiteljev ostrodlakih ptičarjev, Ljubljana; **Društvo ljubiteljev ptičarjev in španjelov** — podružnica za Pomurje in Podravje — Ljutomer

DIANIN STENSKI LOVSKI KOLEDAR 1978

je Zavod SR Slovenije za šolstvo takole ocenil:

»Na koledarju so natisnjene originalne umetniške fotografije naše divjadi in ptic v naravnem okolju (srna, vidra, gams, damjak, belka, kragulj, podlasica, štoklja, fazan), kar predstavlja posebno vrednost. Fotografije posredno in nevsiljivo oblikujejo v gledalcu pravičen odnos do narave in do varstva okolja. Zato menimo, da ima koledar tudi pedagoško vrednost ter da ga bodo lahko uspešno in učinkovito uporabljali tudi učitelji in učenci zlasti v osnovni šoli, kjer tovrstnih učil primanjkuje.«

Drugi podatki o koledarju so v prejšnji, novembrski številki LOVCA.

Cena koledarju 55 din. Koledar je oproščen prometnega davka.

Lovske družine, lovci! Koledar vam je na voljo v trgovinah Lovca v Ljubljani, Celju, Mariboru in Novi Gorici. Pohitite z nabavo!

Fotokino klub DIANA

LD Taborska jama priredi

VELIKO NOVOLETNO STRELSKO TEKMOVANJE

2. januarja 1978, s pričetkom ob 9. uri, na pokritem strelišču na Zavrhu pri Sp. Slivnici.

Vsak strellec bo streljal na 15 umetnih golobov in 10-krat na »srnjaka«.

Tekmovanje ob vsakem vremenu. Za toplo hrano poskrbljeno.

Vabljeni!

Kinološko-lovski koledar za leto 1978

Društvo ljubiteljev ptičarjev in španjelov (DLPŠ) je tudi za koledarsko leto 1978 izdalo svoj tradicionalni stenski koledar.

Vsebuje tudi paritveno-kotitveni koledar za psice, Heršlov vremenski ključ, lunine mene in lovne dobe.

Cena 15 din.

Koledar dobite pri DLPŠ, Župančičeva 9/II, Ljubljana.

K SLIKI NA NASLOVNI STRANI

Avtor barvne fotografije **GAMSJA KOZA Z MLADIČEM** je **FRANC JENSTERLE** iz Davče nad Železniki.

V decembru so gorski vrhovi pokriti z belo snežno odejo in gamsi — črni svatje so v temnih, skoraj črnih kožuhih. V novembru in tudi še v decembru svatujejo, je njihov prsk — paritev. Vremenski pojavi pa prsk za kak teden tudi premaknejo. V prsku gamsu — kozlu nabreknejo žleze za ušesi in izločajo močno smrdljivo snov. Koze se ob prsku zberejo v večje trope in zanje se med kozli vnamejo ogorčeni boji. Zaradi tega in ker ne jedo, kozli shujšajo v prsku tudi čez tretjino svoje normalne telesne teže. Tedaj so kaj malo previdni in zelo radovedni. Gamsa pokriva gosta dlaka, ki je poleti blede rumena do svetlo rjava. Poletno dlako nosi le okrog 4 mesece, od začetka junija do konca septembra. Toda zimska dlaka mu začne rasti že sredi avgusta. Zimska dlaka pa ni po vsem telesu temna; na čelu, licih, na podvratju, trebušni strani in zadaj je bela oziroma rumenkasto bela. Poleg rogljev predstavlja lovsko trofejo tudi dolga dlaka na hrbtu, lovci jo imenujejo »gamsov čop«. Pri kozlu je ta dlaka dolga do 20 cm. Najlepša je v decembru.

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LX. — št. 9
december—gruden 1977

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

Izdajateljski svet:

Tone Svetina, predsednik,
Franjo Bulc, Janez Černač,
Janez Gregori, Gregor Kersnik,
Slavko Korbar, Slavko Kovač,
Franc Poredoš, Anton Simonič,
Peter Soklič, Marijan Šebenik,
Henrik Vadnov.

Uredniški odbor:

Tone Svetina, glavni urednik,
France Cvenkel, urednik in
odgovorni urednik,
Anton Simonič, Henrik Vadnov,
Stane Valentinčič.

Pomočnik urednika: Janko Perat.

LOVEC izide praviloma vsak mesec.
Prva številka letnika izide
v začetku lovskega leta, v aprilu.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
oproščeno prometnega davka.

Ta številka je izšla v 18 800 izvodih.

Letni prispevek zvez lovskih družen
Lovski zvezi Slovenije, v katerem
je vračunana tudi naročnina
za glasilo Lovec, je po članu 185 din.
Za druge naročnike je letna naročnina
200 din, za inozemstvo 300 din.

Posamezna številka 14 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.
Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Gradivo za objavo
pošiljajte Uredništvu Lovca,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana. Telefon (061) 21-245
in 21-819.

Cene malim oglasom:

do 15 besed 40 din, od 15 do 25 besed
60 din, od 25 do 30 besed 80 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 5 din.

Za člane lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Za oglašanje obrtnih in drugih storitev
ali uslug v malih oglasih velja

dvojna cena. Male oglase je treba

plačati vnaprej na žiro račun

Lovske zveze Slovenije:

50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Veljko Varičak	334	Zasedanje glavne skupščine CIC v Marseillu
—	336	Osnovna načela CIC
Andrej Levičnik	338	Količinski odstrel srnjadi zadnjih treh let v SR Sloveniji
Ivo Božič	341	Odlov in obročkanje ptičev v Sloveniji (1926—1976)
Boris Leskovic	343	Vzročna analiza vedenja lovske psov
Tone Svetina	345	Triglavski paradiz — 6. nadaljevanje
Janez Hartman	348	K članku »O puškarstvu na Slovenskem«
Po lovske svetu:	349	Gamsje garje na Tirolskem — M. Kelih
	350	Prva slovenska lovska družina v Avstraliji — P. Bogataj
Lovska organizacija:	352	Ob 1. obletnici obstoja Društva slovenskih lovcev Julijske krajine Doberdob — J. Pahor
	352	Prvo srečanje slovenskih lovcev iz Furlanije-Julijske krajine, SR Slovenije in avstrijske Koroške
	353	Nagradno streljanje v Pliberku — M. Kelih
	355	ZLD Celje in ljudska obramba ter družbena samozaščita — M. Batistič
	356	LZS jih je odlikovala ob 70-letnici SLD
Vprašanja — odgovori:	357	Treba je napraviti red — lok spada na strelišče!
Jubilanti:	358	
Lovska kinologija:	359	Medrepubliška preizkušnja ptičarjev in šarivcev v vodnem delu v Ljutomeru — I. Udovič
	359	Uporabnostna tekma za CACT-YU jamarjev v Cerkljah pri Krškem — ing. M. Cvenkel
	360	»Sežunov memorial« — republiška poljska tekma ptičarjev — I. Caf
V spomin:	361	
Lovski oprtnik:	362	Madež na lovcih med Vrabčami in Štjakom — S. Saražin
	363	Presekana volčja pot — F. Bavec
Šaljive:	364	

Zasedanje glavne skupščine CIC v Marseillu

Veljko Varičak

Od 27. do 31. 5. 1977 je bilo v Marseillu, v okviru mednarodne lovske razstave Chasseexpo Mediterrannée, 24. redno zasedanje glavne skupščine Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC).

Lovsko zvezo Jugoslavije so na zasedanju zastopali ing. Marko Bulc, predsednik Lovski zveze Jugoslavije, in Veljko Varičak, oba titularna člana CIC, ter profesor dr. Stane Valentinčič, ekspert CIC.

Pred zasedanjem glavne skupščine je bil še sestanek Administrativnega sveta CIC. Na njem je predsednik CIC princ Abdorezza Iranski poročal o dejavnosti Mednarodnega sklada za varstvo divjadi, ki deluje v okviru CIC. Večji del denarnih sredstev tega sklada je bil premeščen v Švico, ki mu je dala znatne finančne ugodnosti. Iz tega sklada bodo financirali naslednje strokovne dejavnosti CIC:

- a) s 4000 dolarji bodo omogočili delo strokovnjakov komisij,
 - b) organizirali bodo mednarodni simpozij, decembra 1977 v Parizu, o grivasti gosi (Branta bernicla),
 - c) usklajevali bodo mednarodna znanstvena raziskovanja, od španske rdečenoge jerebice (Alectoris rufa) do jerebic jugovzhodne Azije ter droplje;
- vodstvo programa je zaupano C. L. Colesu, direktorju Game Conservancy, iz Velike Britanije,
- č) proučevali oziroma financirali bodo tudi:
- zaščito jelenov v Argentini,*
 - sestanek Komisije CIC za veliko divjad Afrike, Amerike in tropskega dela Azije v eni izmed afriških držav.

* Oktobra 1977 je tričlanska argentinska delegacija obiskala Lovsko zvezo Slovenije in se posvetovala o naših metodah pri gojitvi jelenjadi in o odstrelnih smernicah. Navadnega jelena so namreč naselili v Argentini v začetku tega stoletja. Pripeljali so ga iz Slavonije in Madžarske. Vsekakor je priznanje slovenski lovski organizaciji in našim strokovnim delavcem v lovstvu, da so argentinski strokovnjaki prišli k nam preučevati naše metode pri gojitvi jelenjadi.

Predsednik CIC je dalje poročal o posvetovanjih s številnimi predstavniki afriških držav, o prizadevanjih, da se omogoči zastopstvo CIC v raznih evropskih organizacijah, o pripravi osnovnih načel in internege pravilnika CIC ipd.

Administrativni svet je dal soglasje za izdajo trijezične knjižice, ki bo vsebovala:

- osnovna načela in statut CIC,
- splošni prikaz CIC,
- strukturo komisij in
- zemljevid držav članic CIC.

Zasedanje glavne skupščine je bilo v Kongresni palači v parku Chanot v Marseillu. Po pozdravnem govoru regionalnega prefekta M. Aurillaca, ki je zastopal francosko vlado, je zasedanje odprl predsednik CIC princ Abdorezza Iranski. V svojem govoru je med drugim povedal:

Medalja iz Marseilla za medveda — svetovnega prvaka, ki ga je uplenil tovariš Tito

»Ohranitev narave in njenega živalstva mora postati glavna skrb naše dobe. Pozabili smo, da je narava, ki jo brez mere izkoriščamo že mnogo stoletij, edini vir življenja. Naša popolna dominacija nad okoljem, zaradi vse bolj razvite tehnologije, nas je prepričala, da nismo več odvisni od narave. Kriza energetskih virov, onečiščenje vode in zlasti lakota, ki ogrožajo svet, pa nas opominjajo, da je naravne vire potrebno razumno izkoriščati, da nam jih ne bi zmanjkalo že v bližnji bodočnosti. Takšno politiko pa realiziramo lahko le s skupnimi napor. Treba se je spomniti, da so bili lovci kljub vsemu prvi, ki so na to opozorili, in so prvi, ki dajejo tudi denarni prispevek za ohranitev narave in njene divjadi.

Razstava v Marseillu tudi dokazuje: kjer divjad umno »žanjejo«, kakor druge pridelke narave, v vseh takih deželah je še danes toliko divjadi, kolikor je bilo pred desetletji.

Presenečeni smo, kako posamezne skupine v zadnjih nekaj letih razvijajo sovražno vzdušje proti lovstvu, z izgovorom na varstvo narave — narave, o kateri pa ti ljudje, ki so izgubili stik z njo, še zdaleč ne vedo vsega. V nekaterih deželah in celo pred nekaterimi mednarodnimi forumi organizirajo manifestacije, zahtevajoč prepoved lova.

Največje osebnosti s področja znanosti in velike mednarodne ustanove pa že dolgo priznavajo vlogo lovstva kot nujnost za ohranitev biološkega ravnovesja. Ko je bilo treba strožje nadzorovati divjad, ki jo je človek-predator odstreljeval, kdo so bili tisti, ki so prvi dvignili glas proti prekomernemu lovu? Lahko trdim in mi tega ne boste oporekali, da so bili to prav lovci. Probleme glede ohranitve narave bomo rešili, če jih bomo razumevali objektivno, brez predsodkov. Živalstvu moramo zagotoviti njegovo mesto v jutrišnjem svetu, lov pa omogočiti tudi bodočim generacijam. Zaradi tega morajo biologi

in lovci nadaljevati skupno delo tako, da bi zajelo razvojne načrte bodočega sveta. S tem namenom se je CIC tudi osnoval in to so tudi razlogi naše sedanje dejavnosti!»

V nadaljnjem izvajanju je predsednik CIC poročal o finančnem stanju glavne mednarodne lovske organizacije, ki je na poti, da z ozirom na zbrana denarna sredstva lahko postane finančno neodvisna.

Dalje je poročal, da sta postali novi članici CIC Sovjetska zveza in Združene države Amerike, razgovori o sprejemu v članstvo pa teko še z Japonsko, Kongom in Zairom.

Nato je šef bolgarske delegacije, general Hristo Ruskov, v imenu Bolgarije povabil, da naj bi bilo naslednje zasedanje glavne skupščine CIC v Sofiji, od 26. do 31. maja 1978.

Po premoru so pričele z delom strokovne komisije CIC:

Komisija za veliko divjad Evrope in Azije

Komisija je z aplavzom potrdila zaključke svojega zasedanja v Ljubljani, 22. in 23. 11. 1976, in jih predložila generalni skupščini CIC. (O zasedanju te komisije v Ljubljani je obširno poročal Lovce, št. 12 — marec 77.) Sprejet je bil tudi referat prof. dr. Valentinčiča o simpoziju o gamsih, ki je bil oktobra 1976 na Bledu.

Komisija za malo divjad

Predsednik komisije C. L. Coles je poročal, da so raziskave zajele malo divjad z ozirom na kmetijstvo z dveh vidikov. S prvega vidika so obravnavali posredne in neposredne posledice uporabe kemičnih sredstev v kmetijstvu na divjad. Dr. Soyev je podal širše poročilo o modernih kemičnih proizvodih in o nevarnostih njihove uporabe. Dr. Potts je analiziral neposredne po-

Predsednik SFRJ Josip Broz-Tito prejema medalje za svoje lovske trofeje in zlati znak CIC, ki mu jih izroča Marko Bulc, predsednik LZJ, v Belju, 25. 9. 1977

sledice uničevanja žuželk, škodljivih in koristnih, kar se je manifestiralo z množičnim poginom mladih jerebic — zaradi pomanjkanja animalne hrane. Tudi z ekonomskega stališča je dokazoval nesmiselnost uničevanja žuželk s kemičnimi sredstvi. Dr. Potts je eden izmed prvih strokovnjakov, ki so se zavzemali za razvoj biološkega uničevanja oziroma kontroliranja »škodljivih« žuželk.

Raziskave z drugega vidika so obravnavale uničevanje naravnih stanišč divjadi na kmetijskih površinah.

V letu 1978 nameravajo proučevati pogoje za obstoj velike droplje (Otis tarda). Čeprav so populacije tega velikega ptiča še precej močne na Madžarskem, v Španiji in na Portugalskem, so pogoji za njihovo preživetje iz leta v leto slabši.

Na pobudo Španije in Italije je sklad za zaščito divjadi CIC sklenil financirati projekt biološkega proučevanja rdečenoge jerebice (Alectoris rufa). Na predlog podpredsednika iranske vlade Eskendera Firouza, ki je član iranske delegacije CIC, pa je bilo sklenjeno, da se v ta projekt kasneje vključi tudi raziskava jerebice (Alectoris chukar) in kotrne (Alectoris graeca). Rezultati tega projekta bodo vsekakor koristili lovem vzhoda in zahoda. To bo pa

tudi pripomoglo k propagandi v korist lovstva v širši javnosti, kar je velikega pomena.

Komisija za ptice selivke

Po daljši razpravi o poročilu s seštanka sveta B.I.R.S. na Krimu v Sovjetski zvezi, o rezultatih izdelave skupnega navodila za zaščito ptic selivk (EGS), o pripravah svetovnih konvencij o zaščiti ptic selivk (U.J.C.N. in vlada ZRN) ter evropski konvenciji o zaščiti divjadi in njenih stanišč (Evropski svet v Strasbourgu), o ogroženosti vodnih površin v bližini Sahare in v Evropi ter o velikem številu od lakote poginulih ptic pevk, ob selitvi nazaj v srednjo Evropo spomladi 1977, je komisija sprejela naslednje priporočilo:

Suša v letu 1976 ter zapozneli sneg in led spomladi 1977 so povzročili znatne izgube v populacijah ptic pevk. CIC, zavedajoč se resnega stanja, zahteva od evropskih držav, v katerih je še žal dovoljeno loviti take ptice, da se takoj lotijo ukrepov za obnovo številčnosti njihovih populacij.

CIC z največjim veseljem sprejema intencijo vlade Malte za sprejem pravilnika o lovstvu in zaščiti ptic selivk. Sprejema tudi zahtevo pristojnih oblasti Malte, da dobijo od

CIC vsa navodila za izvajanje lova, skladno z lovsko etiko.

Predstavniki Romunije ing. Ion Cazacu je poročal o zadovoljivem stanju ptic selivk v delti Donave, kjer je lov prepovedan že pet let. Komisija je izrazila vse priznanje romunski lovski organizaciji, tako za njene zaščitne ukrepe kakor tudi k doseženim uspehom.

Komisija bo zaprosila, na sugestijo delegacije Lovske zveze Jugoslavije, vse države-članice CIC, da poročajo, kako se pri njih izvaja mednarodna konvencija o zaščiti ptic in sklepi CIC o zaščiti ptic selivk.

Komisija za lovsko fotografijo

V glavnem so razpravljali o nevarnosti za legla in mladiče divjih živali, povzročene s fotografiranjem. Medtem ko je lov s puško skoraj povsod urejen s predpisi, fotografiranje divjadi v večini držav ni

MEDNARODNI SVET ZA LOVSTVO IN OHRANITEV DIVJADI — CIC Conseil International de la Chasse et de la Conservation du Gibier

OSNOVNA NAČELA

V svetu, ki se vse hitreje razvija in ustvarja vsak dan nove in vse večje potrebe, moderno življenje ter tehnični napredek neusmiljeno rušita ravnovesje v naravi.

- Glede na razvoj sredstev obveščanja in prometnih sredstev, ki človeku omogočajo vdirati v predele, kateri so bili naravno nedotaknjeni z ozirom na njihovo oddaljenost ter samotnost, in
- glede na raznovrstnost človekovih dejavnosti doživljata Narava in divjad rastoči pritisk, ki ga ne moreta vzdržati, če lovski pravila ne bodo prežeta z moralnimi načeli, ki jih narekuje globoka skrb za spoštovanje Narave in ohranitev divjega živalstva. Zato

Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi

- slovesno potrjuje osnovna načela, ki določajo obstoj takega lovstva, katerega vsebina je umno izkoriščanje naravnih virov;
- sodi, da divjad predstavlja bogastvo, ki se mora ohraniti in ostati neokrnjeno bodočim rodovom.
- »Požeti« smemo samo letni naravni prirastek divjadi.
- LOV je ob svojih začetkih služil prehrabnim potrebam človeka. Odslej si ga ne moremo zamišljati drugače kot ohranjanje divjadi in smotno upravljanje Narave, oboje na osnovi znanstvenih spoznanj.
- Človek ima možnost odločati o življenju živali — divjadi, zato ima tudi odgovornost pri urejanju njihovih populacij.
- Zakoni, pravila in načela, ki vodijo lovčev dejavnost, bodo torej sloneli na lovski etiki. Poznati jih mora do kraja, da lahko pretehta svojo odgovornost, in jih sprejme, preden začne loviti.
- Dobro zamišljeno in pravilno organizirano LOVSTVO predstavlja važno moralno in gmotno pridobitev,
- zahteva stike in take mednarodne odnose, ki omogočajo sprejemanje ustreznih medsebojnih sporazumov na osnovi skupnih pogledov, povezanosti lovskih zamisli ter etike.
- LOVEC mora biti sposoben pretehtati posledice svoje dejavnosti, nujno potrebne za vzdrževanje in ohranitev biološkega ravnovesja. Tako bo dejavni čuvár Narave in vseh njenih prvin. Sprejeti mora torej strogo disciplino, predvsem do sebe samega.

Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi

- se zavezuje propagirati duha teh načel po vsem svetu.
 - Članstvo v CIC pomeni dolžnost sprejeti jih in jih izvajati.
 - Treba jih je poznati in biti za zgled.
- Zato se bo

Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi

z vso svojo močjo uprli vsakršnim aktivnostim, ki bi nasprotovale taki lovski usmerjenosti, pa tudi vsaki dejavnosti, ki bi škodovala ohranitvi Narave v vseh njenih vidikih.

urejeno. Lovski strokovnjaki opozarjajo, da tudi fotografiranje predstavlja nevarnost za divjad, zlasti za gnezda in mladiče. Množično zalezovanje divjadi v času gnezdenja in vodenja mladičev bi bilo dejansko zelo škodljivo. Zato komisija priporoča:

1. Vsaka nacionalna lovska organizacija naj v svoji deželi obvesti vse, ki se ukvarjajo s foto lovom, prek lovskih listov in revij, kakor tudi tiste, ki se ukvarjajo z varstvom narave, o nevarnosti, ki jo za živali predstavlja tudi fotografiranje (ptic in njihovih mladičev na gnezdu ter drugod). Pri objavljanju takih fotografij naj bi le-te ustrezno komentirali in opozarjali, da je zalezovanje divjih živali v času razmnoževanja lahko tudi v škodo živalim.

2. Vsaka delegacija naj tudi določi predstavnika, ki bo zadolžen za stike s tiskom, televizijo, proizvajalci dokumentarnih filmov, organizacijami fotografov ipd. Seznanja naj jih o škodljivih posledicah, ki jih ima lahko za živali oz. njihove mladiče vznemirjanje s fotografiranjem.

Komisija za lovske trofeje

V zadnjih štirih letih je delovna skupina komisije, v sestavi dr. Erhard Ueckermann, A. J. Hettier de Boislambert, prof. Fritz Nüsslein, Veljko Varičak in G. K. Whitehead, pripravila formule za ocenjevanje lovskih trofej evropske, azijske, afriške in ameriške divjadi.

Delo je pri kraju in v začetku naslednjega leta bo izšla knjižica »Formule Mednarodnega sveta za lov in ohranitev divjadi za ocenjevanje lovskih trofej evropske divjadi«. Publikacija s formulami za ocenjevanje lovskih trofej divjadi drugih vrst bo izšla naknadno.

Formule so delno spremenjene ali celo popolnoma nove, zlasti za divjad Afrike, Azije in Južne Amerike, zato bo delovna skupina pripravila

Medalje lovskih trofej, ki jih je dobil predsednik Tito na mednarodni lovski razstavi v Marseillu (izg. Marseju) v Franciji, konec maja 1977 Foto V. Zidar

tudi predlog za doseg medalj po novih oziroma spremenjenih formulah.

Na zaključku zasedanja glavne skupščine je pravni svetovalec CIC prebral dokončno besedilo osnovnih načel CIC, ki so bila soglasno sprejeta.

Po zasedanju generalne skupščine je predsednik CIC princ Abdorezza Iranski sprejel, v navzočnosti nekaterih šefov nacionalnih delegacij in članov Administrativnega sveta, člane jugoslovanske delegacije in jim izročil za predsednika SFRJ Josipa Broza-Tita zlati znak CIC. Poudaril je, da daje ta znak našemu predsedniku, velikemu ljubitelju narave in divjadi, ob njegovi 85-letnici kot priznanje za njegove zasluge in podporo jugoslovanskemu lovstvu. Našemu predsedniku je tudi čestital za odstrel medveda,

katerega kožuh je bil na razstavi v Marseillu proglašen za svetovnega prvaka.

Jugoslovanski predstavniki so bili v Mednarodnem svetu za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) zelo aktivni. Na tem zasedanju glavne skupščine so predložili 4 referate: prof. dr. Alija Karahasanović »Gams v Jugoslaviji«, prof. dr. Stane Valentinčič »Bolezni gamsov v Sloveniji« in »Pregled zaključkov z mednarodnega simpozija o gamsu na Bledu« ter Veljko Varičak »Gams v Sloveniji«. Aktivno so sodelovali tudi v razpravah na sestankih komisij, delovnih skupin in na samem zasedanju glavne skupščine. Mnenja in predloge jugoslovanske delegacije danes v tej mednarodni organizaciji upoštevajo, kar je vsekakor tudi priznanje jugoslovanski lovski organizaciji in njenim strokovnim sodelavcem.

Količinski odstrel srnjadi zadnjih treh let v SR Sloveniji

Andrej Levičnik

Strokovni sekretariat LZS je marca 1977 zbral statistične podatke za lovsko leto 1975/76. Iz bogatega gradiva smo vzeli in obdelali samo podatke o srnjadi, ki predstavlja našo najbolj množično veliko divjad. Podatke smo obdelali ločeno za lovske družine in posebej za lovskogospodarske organizacije (LGO). To zato, ker skupno poprečje ne pokaže realne slike gospodarjenja na posameznem področju. Iz omenjenega gradiva prikazujemo gibanje količinskega odstrela v zadnjih treh letih, ločeno za LD in LGO.

Podatki jasno kažejo hitro večanje odstrela, ki vsako leto skokovito narašča. Tako npr. v loviščih LD v zadnjem letu celo za 22 % v odnosu na prejšnje lovsko leto oziroma za skoraj 41 % v odnosu na leto 73/74. Vsakoletno povečanje odstrela samo potrjuje ugotovitve v praksi, da je izkoriščanje letnega prirastka srnjadi še vedno premajhno. Kljub povečanemu odstrelu pa je srnjadi dosti.

Omenjeni statistični podatki ugotavljajo celo naraščanje števila srnjadi — (73/74 70 943, leta 75/76 pa 77 816). Število srnjadi, ki nam

ga posreduje statistično poročilo, temelji na podatkih, ki jih javljajo LD in LGO.

Novejša dognanja v biologiji srnjadi so, da je za pravilno gospodarjenje najvažnejše, če sta gostota in številčnost populacije usklajeni z okoljem, z življenjsko združbo, v kateri srnjad živi. Najboljši in najzanesljivejši kazalec, ali je populacija usklajena z okoljem, v katerem živi, je poleg okolja srnjad sama.

Če na primer teža srnjadi stalno pada (teh podatkov še nimamo, če se bomo držali novih smernic — Lovec 10/77, bo to možno ugotavljati čez nekaj let statistično) ali če teža rogovja nazaduje (tudi o tem še nimamo sistematičnih podatkov) in če je število poginov veliko in narašča, vse to so kazalci, ki kažejo, ali je populacija srnjadi usklajena z življenjskimi možnostmi v okolju in ali njena številčnost narašča ali upada.

Ti podatki so za nas mnogo važnejši in pomembnejši za gospodarjenje z srnjadjo, kakor pisanje »hišnih števil« na osnovi bonitiranja, ki upošteva morda samo dva ali tri elemente, ki so teoretično možni

za določitev take ali drugačne kapacitete okolja, ne upoštevajo pa še drugih 10 ali 20 elementov, ki so tudi pomembni, zlasti pa ne upoštevajo nekaterih osnovnih zakonitosti, ki veljajo za življenje vsake populacije srnjadi.

Omenjeni statistični podatki nam nudijo podatke o poginuli in povoženi srnjadi, ki jih posredujemo v tabelah II, III in IV.

V tabeli II prikazujemo indekse, to je povečanje ali zmanjšanje odstotkov pogina, od enega do drugega leta. Podatki nam kažejo, da se procent pogina iz leta v leto večja, razen v LD v letu 74/75, ki je zaradi izredno mile zime nekoliko upadel. V zadnjem letu pa spet skokovito naraste.

Tabela III nam pokaže, da je tudi povožene srnjadi iz leta v leto več.

Tabela IV nam prikazuje vso poginulo in povoženo srnjad v odnosu do izvršenega celotnega odstrela.

Iz podatkov je razvidno, da 4 293 poginule in povožene srnjadi predstavlja 21 % vsega odstrela v letu 1975/76. Če pri tem odštejemo povoženo srnjad, ki jo je smatrati kot poseg človeka v populacije srnjadi (kakor da bi bila odstreljena) in upoštevamo samo poginulo srnjad, je ta procent še vedno okoli 15 % celotnega odstrela v letu 1975/76.

Ta podatek najbolj zgovorno priča o dejstvu, da je količinski odstrel naše srnjadi premajhen. Zato je narava primorana sama s »kompenzacijsko umrljivostjo«, to je z delovanjem raznih bolezni, vsako leto zmanjšati število te divjadi na znosno mero. Torej tudi ti podatki, brez upoštevavanja drugih elementov (upadanje teže, nazadovanje rogovja), jasno kažejo, da izkoriščamo samo del letnega prirastka celotne populacije srnjadi, ki znaša 40—70 %. Vemo tudi, da naše evidence o poginuli srnjadi niso kompletne in ne zajemajo vseh dejanskih poginov, kar je iz objektivnih razlogov tudi razumljivo. Zato je število poginule srnjadi znatno večje, kakor ga pri-

Tabela I

Letno naraščanje količinskega odstrela

Lov. leto	LD	LGO
73/74	13 518 — 100 %	1 136 — 100 %
74/75	15 577 — 115,2 %	1 423 — 125,2 %
75/76	19 039 — 140,85 %	1 523 — 134,0 %

Tabela II

Poginula srnjad

Lov. leto	LD	LGO
73/74	2 275 — 100 %	220 — 100 %
74/75	1 719 — 75,6 %	244 — 110,9 %
75/76	3 051 — 134,0 %	624 — 284,0 %

kazujemo. Lahko bi torej brez vsake bojazni povečali odstrel vsaj za ugotovljenih 15 % poginov brez kakršnekoli škode za populacijo srnjadi.

Precej konstanten odstotek povožene srnjadi tudi kaže na določeno prenaseljenost srnjadi, čeprav se v teoriji te izgube štejejo med odstrel. Kljub temu, da nimamo kompletne analize teh izgub, nam že posamezni vzorci najdene srnjadi potrjujejo domnevo, da gre za prenaseljenost. V strukturi povožene srnjadi najdemo predvsem v zgodnji pomladi, ko si teritorialni srnjaki določajo svoje teritorije, zelo veliko lanščakov. Povoženi lanščaki potrjujejo domnevo, da so bili povoženi predvsem zaradi tega, ker so bili izrinjeni s teritorijev, ki so jih zasedli starejši srnjaki. Prisiljeni so bili emigrirati na manj ugodna področja, kjer je tudi nevarnost za njihov obstoj znatno večja.

Še ta misel. Čeprav vemo, da za gospodarjenje s srnjadjo ni nujno potrebno poznati absolutno število, koliko srnjadi živi na določenem področju, pa je iz praktičnih razlogov koristno vsaj približno vedeti za absolutno številčnost populacije, s katero gospodarimo. Menimo, da imamo danes že vse pogoje, tu mislim predvsem na LGO, da bi lahko začeli s praktičnimi poizkusi in metodami za realnejše ugotavljanje števila srnjadi. Naša gojitvena lovišča so kot organizacije s profesionalno goj.-čuvajsko službo dolžne, da bi na svojem primeru pokazale, kako se v praksi lahko uresniči nove metode za ugotavljanje številčnosti srnjadi. Tu mislimo na znane metode markiranja srnjadi, računanje z Lincolnovim indeksom itd.

V tabeli V zbrani podatki jasno kažejo, da se je, razen manjših izjem, količinski odstrel po spolu v zadnjih treh letih zelo popravil in uravnotežil, tako kot to zahtevajo najnovejša dognanja v biologiji srnjadi. Ta ugotovitev pa velja

Mrak in sivina pozne jeseni

Foto J. Markizeti

samo za LD. Pri LGO je slika veliko slabša in se zelo počasi popravlja. Iz podatkov je jasno razvidno, da LGO dajejo prednost odstrelu srnjakov, ki imajo večjo dinarsko ali devizno vrednost, zanemarjajo pa odstrel srn in mladičev, čeprav to niti iz bioloških niti iz ekonomskih razlogov ni upravičeno.

Podatki v tabeli VI kažejo, da so LD v zadnjih treh letih tudi pri starostni strukturi količinskega odstrela napravile dokaj kakovosten premik v smeri sodobnih bioloških načel. Dve- in večletne srnjadi je odstrel

ljene manj kot 50 %, lanščakov, enoletnih mladice ter mladičev pa več kot 50 % celotnega odstrela. To kaže, da v marsikaterem lovišču naše LD obstajajo še rezerve in možnosti tudi za odstrel v razredu dve- in večletne srnjadi.

Povsem drugačni so podatki pri LGO, kjer je slika popolnoma druga. Torej tudi ta vidik (starost) količinskega odstrela pri LGO samo potrjuje že našo prejšnjo ugotovitev, da je odstrel pri večini teh organizacij preveč enostranski, ki poleg bioloških vidikov zanemara

Tabela III

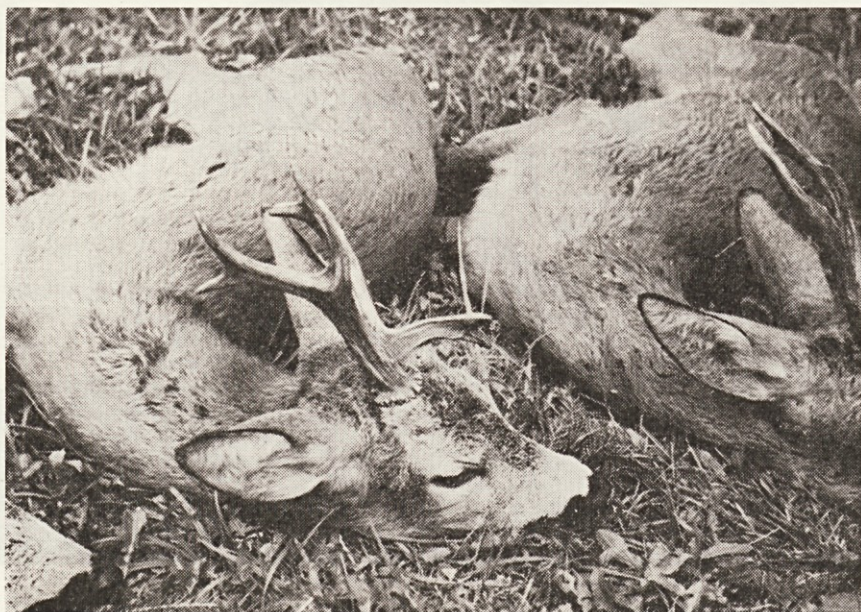
Povožena srnjad

Lov. leto	LD	LGO
73/74	956 — 100 %	44 — 100 %
74/75	1 071 — 112 %	56 — 127 %
75/76	1 173 — 123 %	69 — 157 %

Tabela IV

Poginula in povožena srnjad

Lov. leto	Vsa poginula in povožena srnjad v odnosu do celotnega odstrela	Poginula srnjad v odnosu do celotnega odstrela	Povožena srnjad v odnosu do celotnega odstrela
73/74	3 275 ali 22 %	2 275 ali 16 %	1 000 ali 6,8 %
74/75	2 846 ali 17 %	1 719 ali 10 %	1 127 ali 6,6 %
75/76	4 293 ali 21 %	3 051 ali 15 %	1 242 ali 6 %

Nepravilni osmerak iz lovišča »Žitna gora«, ki je 12. avgusta 1973 prišel na klic uplenitelju Radu Pehačku
Foto J. Blatnik

tudi pomemben ekonomski vir pri ustvarjanju dohodka.

Ti podatki in razmišljanja ob njih nam vsiljujejo naslednje sklepne misli:

— Nujno moramo začeti zasledovati težo srnjadi, kvaliteto rogovja in pogine srnjadi, ki nam edini lahko dajo pravi odgovor na vprašanje, ali je populacija prevelika ali premajhna in kako je uskla-

jena z okoljem. Zato je treba podpreti vsa prizadevanja LZS, da se nove smernice za gojitev srnjadi (Lovec 10/77) čimprej uveljavijo v vsaki LD in LGO.

Pri tem moramo jasno povedati, da dosedanje metode bonitiranja ne ustrezajo več in jih bo treba postopno zamenjati.

Čeprav ni najbolj nujno, pa bi lahko LGO, zaradi svojih večjih materialnih in kadrovskih možnosti, prve

začele s preverjanjem v praksi že uveljavljenih metod ugotavljanja absolutnega števila srnjadi in jih po potrebi prilagodile našim razmeram.

— Količinski odstrel, to je skupno število srnjadi, ki jo letno izločimo z odstrelom, je odločno premajhen.

Čeprav je znanstveno ugotovljen prirastek populacije srnjadi od 40 % do 70 % v najboljših okoljih, odstrelujemo znatno manj, kar nam potrjuje podatek, da kljub večanju vsakoletnega odstrela, še vedno in hkrati narščajo tudi izgube zaradi raznih bolezni (kljub temu, da so zadnje zime izredno mile). Zato je nujno treba povečevati odstrel letno za 15 % toliko časa, dokler ne dosežemo optimalnega odstrela.

— Razdelitev količinskega odstrela po spolni in starostni sestavi populacije je v LD v povprečju ugodna. Stremeti moramo le, da se ta načela uveljavijo v sleherni LD.

LGO pa morajo spremeniti svoj odnos do gospodarjenja s srnjadjo. Z upoštevanjem bioloških zakonitosti bodo v končni fazi dosegli tudi večji ekonomski učinek.

Tabela V

Količinski odstrel po spolu

Lov. leto	LD		LGO	
	♂	♀	♂	♀
73/74	50,92 %	49,08 %	59,4 %	40,6 %
74/75	50,59 %	49,41 %	59,2 %	40,8 %
75/76	49,38 %	50,62 %	58,6 %	41,4 %

Tabela VI

Količinski odstrel po starostnih razredih

Lov. leto	LD		LGO	
	2 in večletna	mlada*	2 in večletna	mlada*
73/74	51,35 %	48,65 %	83,5 %	16,5 %
74/75	47,34 %	52,66 %	85,2 %	14,8 %
75/76	46,56 %	53,44 %	83,9 %	16,1 %

* lanščaki in 1-letne mladice ter mladiči

Odlov in obročkanje ptičev v Sloveniji (1926—1976)

Ivo Božič

Človek se je že od nekdaj zelo zanimal za ptiče, tako zaradi njihovega petja, pisane obarvanosti in tudi zaradi njihovih življenjskih navad. Posebej pa je človeka zanimalo, kam jeseni odletijo in kje preživijo zimo. Svetovni popotniki so v Afriki opažali ptiče, enake našim. Vsi ljevalo se jim je vprašanje, ali so to morda ptiči, ki so poleti v Evropi, ali pa tudi v Afriki živijo takšne vrste. Človek se je začel ukvarjati z mislijo, kako bi »domače« ptiče, ki se selijo, označil, da bi jih naslednje leto lahko z gotovostjo prepoznal. Leta 1899 je Danec Mortensen ptičem začel pritrjevati na noge kovinske obročke z določenimi oznakami. Na ta način je rešil velik problem in znanost se je lahko začela načrtneje ukvarjati z življenjem ptičev.

V začetku 20. stoletja so po Evropi nastale prve ustanove, ki so se ukvarjale s proučevanjem ptic. Že leta 1901 so v Zagrebu ustanovili »Hrvatsko ornitološko centralo« (ornis — ptič, logos — veda, ornitologija — veda o ptičih). Leta 1926 pa je bil v Ljubljani ustanovljen »Ornitološki observatorij« (observatorij — opazovalnica), s čimer je bilo zadoščeno že stari želji po tovrstni ustanovi pri nas. Do takrat so prirodoslovne vede pri nas zastopali posamezni strokovnjaki (znani in priznani tudi izven naših meja). Največ zaslug za ustanovitev Ornitološkega observatorija v Ljubljani imajo vsekakor dr. Janko Ponebšek, dr. Stanko Bevk, dr. Roman Kenk, Avgust Bukovec, Leopold Egger. Od vseh teh slovenskih (poklicnih) ljubiteljev ptičev sedaj živi le še Leopold Egger. Dr. Janko Ponebšek in dr. Stanko Bevk imata predvsem zasluge za ustanovitev posebnega državnega sklada, ki je omogočal obstoj in delovanje observatorija. Denarna sredstva, dodeljena Observatoriju, pa so bila premajhna, da bi ustanova normalno delovala. Po zaslugi posameznikov je observato-

rij prebrodil začetne težave in se obdržal pri življenju.

Ornitološki observatorij je vodil kuratorij (oskrbniški svet). Predsednik kuratorijevega odbora je bil doktor Stanko Bevk, sicer prosvetni inšpektor, znan kot avtor odlične knjige »Vretenčarji Slovenije«. Slovenski lovci pa bi ga morali poznati kot odličnega lovskega pisca in urednika LOVCA v letih 1930, 1931, 1935. Podpredsednik odbora je bil dr. Roman Kenk, izredni profesor na ljubljanskem vseučilišču. Tajnik in vodja observatorija je bil dr. Janko Ponebšek, višji finančni svetnik. Lovci ga morda poznajo kot urednika glasila LOVEC; uredil je 1. številko leta 1910 in vseh 12 števil leta 1923. Njegova pomočnika sta bila Leopold Egger, revident drž. železnic, in Avgust Bukovec, višji računski svetnik. Delegati so bili: dr. Jovan Hadži, redni profesor ljubljanskega vseučilišča in njegov delegat; ing. Anton Šivic, načelnik

oddelka za gozdove in njegov delegat; dr. Fran Kos, kustos in delegat Narodnega muzeja v Ljubljani; Mate Hafner, notar in delegat Slovenskega lovskega društva; Vladimir Kapus, urednik LOVCA 1932. in 1934. leta ter delegat Ribarskega društva v Ljubljani. Člani odbora pa so bili dr. ing. Otmar Reiser, vladni svetnik in ornitolog; dr. France Mal, upravnik Narodnega muzeja v Ljubljani; dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik in predsednik Slovenskega lovskega društva; Ferdinand Schulz, preparator. Vidimo, da so se zavzeli za ustanovitev, obstoj in delovanje Observatorija številni znanstveni, kulturni, prosvetni in družbeni delavci, med katerimi so bili tudi znani lovci.

Ustanovitelji so si zadali številne obsežne in zahtevne naloge. Osnovna je bila vsekakor proučevati ptiče v Sloveniji. Začeli so se ukvarjati z lovom in obročkanjem ptičev ter na ta način zbirali podatke o naših

Observatorij v Stožicah, Ljubljana — sedanja stavba

Foto I. Božič

Odlov ptic z mrežo — za obročkanje

Foto I. Božič

gnezdilcih kakor tudi o ptičjih vrstah, ki nas obiščejo le ob selitvi. Observatorij je tudi zbiral podatke o koristnosti in »škodljivosti« posameznih ptičjih vrst za kmetijstvo in gozdarstvo.

Observatorij je imel tudi zunanje prostovoljne sodelavce, ki so za ustanovo lovili, obročkali ptiče in zbirali tudi podatke o njih.

Naj omenimo vsaj najaktivnejše izmed njih: Egger Leopold, Božidar Ponebšek (kasnejši dolgoletni vodja), Oskar Štrekelj, Danilo Furlan,

Adolf Stresen, Pavle Kocjan, Alojzij Snoj. Sprva je bil sedež ustanove kar v Narodnem muzeju v Ljubljani, pozneje pa se je preselil v Kolodvorsko ulico in leta 1947 na Cesto dveh cesarjev v Ljubljani. Spomladi 1949 se je zopet selil, tokrat v Tomačevo, jeseni istega leta v Stožice, kjer so postavili temelje današnje stavbe. Težave s prostorom so nedvomno imele slab vpliv na uspešnost delovanja.

Sprva je imel Observatorij svoje stalno mesto za odlov in obročkanje ptičev ob Kamniški Bistrici blizu Domžal, do leta 1933. Nakar so kraj za odlov predstavili k Savi v Malo vas pri Ježici. Po vojni so imeli svojo opazovalnico tudi na Ljubljanskem barju, katero pa so jim pozneje enostavno odvzeli in jim dodelili parcelo ob Cesti dveh cesarjev v Ljubljani.

Tudi s to parcelo niso imeli sreče — naraščajoče smetišče jo je eno-

stavno zasulo, druge pa Observatoriju niso dodelili.

Observatorij so preimenovali v »Ornitološki zavod« oziroma v »Ornitološki oddelek« pri Prirodoslovnem muzeju Slovenije, h kateremu so se priključili po vojni. Danes pa je njegov uradni naziv »Prirodoslovni muzej Slovenije, Kustodiat za ornitologijo«. Prav tako je Observatorij doživljal spremembe tudi v osebju. Po smrti dr. Janka Ponebška leta 1935 je bil nekaj časa vodja prof. Rafael Bačar, nekaj časa pa tudi Oskar Štrekelj. Božidar Ponebšek, ki je bil sprva zelo aktiven sodelavec, je postal tajnik in tudi vodja, kar je bil vse do svoje upokojitve leta 1967. Potem je bil nekaj časa vodja Janez Gregori, od avgusta 1971 pa avtor tega članka.

Obročke za obročkanje ptičev so sprva izdelovali zaporniki, pozneje pa uslužbenci oz. sodelavci Observatorija sami. Januarja 1950 je prišel na zavod Leopold Breskvar, ki se je zelo izkazal pri izdelovanju obročkov, še bolj pa pri odlovu in obročkanju ptičev, kar potrjujejo številne najdbe ptičev, ki jih je on obročkal. Aprila 1950 je na Oddelek prišel še Janez Dovič, ki se je izučil tudi za preparatorja. Kot preparator je bil na oddelku vse od leta 1947 do leta 1975 Alojz Šmuc. Na oddelku je študijska zbirka prepariranih ptičjih mehov, za kar ima največ zaslug Alojz Šmuc.

Sedaj smo na oddelku trije, kar je vse premalo, da bi temeljito obdelali celotni teren Slovenije.

Od leta 1926 do leta 1972 so naši sodelavci lovili le na limanice. Potem pa z mrežami. V nekaj letih smo dosegli lepe uspehe. Observatorij si je že v začetku pomagal s prostovoljnimi sodelavci, kar prakticiramo še danes. Veliko naših sodelavcev opravlja pomembno delo, katerega jim ne moremo plačati, ampak se jim lahko le najlepše zahvalimo.

(Nadaljevanje in konec v naslednji številki)

Obročke in sploh podatke o uplenjenih ali drugače najdenih obročkanih pticah pošiljajte na naslov:

Prirodoslovni muzej Slovenije, Kustodiat za ornitologijo, Prešernova 20, 61 000 Ljubljana.

Vzročna analiza vedenja lovskih psov

Boris Leskovic, kinološki sodnik

Z razvojem bioloških znanosti v zadnjem stoletju se je poleg drugih raziskovalnih vej močno razvila etologija, ki se ukvarja z vzročno analizo živalskega vedenja ali obnašanja.

Tudi v kinologiji je potreba po poznavanju osnovnih pojmov etologije neizogibna – sploh pa v lovski kinologiji. Upam si trditi, da je prav ta veda tista, s katero bi se morali seznaniti vsi kinologi, če hočemo, da bodo ocenjevanja dejavnosti lovskih psov res strokovna, na podlagi znanstvenih dognanj.

Odločil sem se, da prvi zaorjem v ledino in s kinološke strani osvetlim to do sedaj biološko vedo v senci, ki je v kinologiji še kako potrebna upoštevanja. S tem člankom bi rad zbudil zanimanje za vzročno vedenje naših psov v vsakdanjem življenju, še posebno pa na kinoloških prireditvah, kot so preizkušnje in tekmovanja.

Vedenje psov se manifestira v najrazličnejših gibih in gibanjih, ne samo celotnega telesa, ampak tudi obraznih, uheljnih, repnih in drugih mišic, ki vzročno spreminjajo pasjo mimiko.

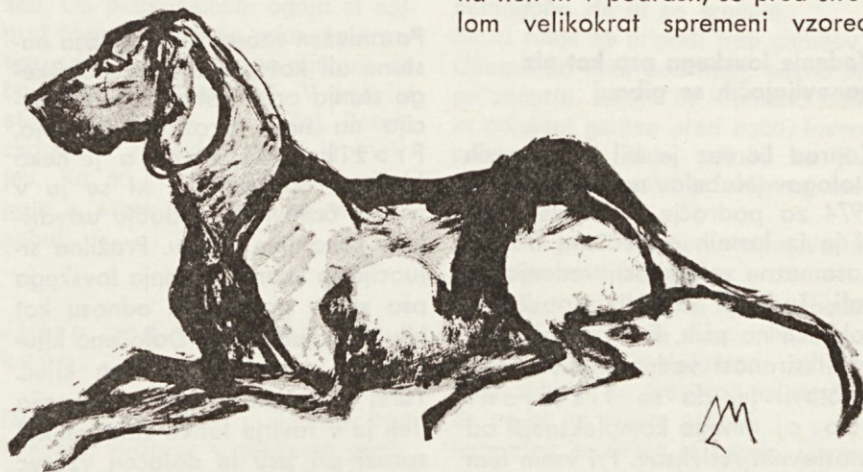
Že zelo zgodaj so spoznali, da pri živalih refleksi edina vzročna enota vedenja. Odkrili so namreč tudi spontana gibanja in najrazličnejše ritmične aktivnosti, ki izvirajo iz centralnega živčnega sistema (možganov in hrbtenjače). Etologi so ob prehodu iz opisne metode etološke znanosti le počasi in s težavami prehajali na analitične sisteme za tolmačenje etologije. Pri tem so prevzeli mnogo fizioloških izrazov, saj svojih še niso imeli. Pri predstavitvi in apliciranju etologije v kinologijo sem se tudi sam znašel pred problemom, kako ustaljene angleške in ameriške izraze pravilno posloveniti.

Vedenje lovskega psa (drug slovenski izraz za vedenje je obnašanje) pri delu na lovu navadno

opisujemo z izrazi za gibanje ali z izrazi za povezan sistem najrazličnejših gibov, ki jih skoraj vedno opišemo glede na naravo gibov v sorazmerju z značajem psa in lovsko uporabnostjo posamezne pasme. To pa v določenih primerih ni vedno upravičeno, kajti le malokrat vemo za vse vzroke, ki so gibanja aktivirala. V obzir včasih tudi ne vzamemo, da poleg zunanjih vzrokov (eksternih faktorjev) nemalokrat pri aktivizaciji gibov psa odločujoče vplivajo tudi notranji vzroki (interni faktorji), ki so pogojeni v notranjosti povezanega pasjega organizma. Do sedaj je namreč mnoge razlagalce pasjega vedenja zavedlo preveliko poenostavljanje. V razvoju etologije je v začetku 20. stoletja take enostavne teorije in teze postavljali tudi Jacques Loeb, ki je poskušal opisati vedenje nižje razvitih živali s preprostejšim živčnim sistemom. Pozneje pa se je izkazalo, da vse le ni tako enostavno in samo po sebi umevno. Kaj bomo šele rekli za psa, ki je visoko razvit organizem.

Lokomotorična gibanja lovskih psov v revirju (lokomocija – aktivno gibanje s pomočjo gibal ali okončin) imenujemo v etologiji taksija. Frankel in Gunn sta

pozneje izdelala preciznejšo terminologijo za gibanje višje razvitih živali. Tako izpopolnjeno gibanje sta imenovala kinez. Med obema izrazoma je seveda pomenska razlika. Pod izrazom kineza razumemo in z njim označujemo neusmerjena gibanja psa, pri katerih smer gibanja ni odvisna od vira dražljaja ali stimulacije, npr. če pes po strelu ne išče divjadi takoj z »nosom« (pravilno z vohom), ampak zgolj poskusno z raznosmernim iskalnim gibanjem lovi začetne vonjske molekule (olfaktorične valovne začetke), ki so nekje v ozračju in jih usmerja veter. Vzrok za začetno kinezno iskanje (kinezo) je seveda le vodnikov ukaz »prinesi«. Pozneje, ko pes ujame vonjske valove ustreljene divjadi, pa je od jakosti ali intenzitete teh dražljajev odvisna hitrost in pravilna smer iskanja. Če postavimo v primerjavo še izraz taksija, je ta izraz pravilen le za na izvor dražljajev usmerjeno lokomotorično reakcijo, npr. če ima pes še pred ukazom vodnika, da naj išče, v nosu vonjske molekule nekje ležeče ustreljene živali. Opozarjam, da ne smemo teh izrazov poenostavljati, saj se v praksi večkrat pokažejo razlike vedenjskih vzorcev glede na pernatost in dlakasto divjad, kajti navadno sled dlakaste divjadi, ki jo žival pusti na tleh in v podrast, še pred strelom velikokrat spremeni vzorec

Ponos in pozornost nemškega kratkodlakega ptičarja

vedenja lovskega psa. Prav tako je vzročno vedenje psa v veliki meri odvisno tudi od vetra, vlage, temperature in končno od vohalne sposobnosti pasjega nosu.

Dolgo časa so videli v živalskem organizmu, kot sem že omenil, le refleksni ustroj. To so bili pionirski in negotovi začetki raziskav v etološki smeri, ki je marsikje prestopila svoje razvojne meje in se spuščala na druga področja, kot so živalska psihologija in fiziologija.

Vedenje lovskega psa kot niz ponavljajočih se gibanj

Konrad Lorenz je bil eden prvih etologov (Nobelov nagrajenec leta 1974 za področje bioloških ved), ki je iz lastnih opazovanj izluščil posamezne zakonitosti vedenja živali. Tudi on je veliko poskusov zaključil na psih. Edini je poudarjal fiksiranost vedenjskih vzorcev. Ugotovil je, da so fiksirani vzorci mnogo kompleksnejši od enostavnih refleksov. Pri vsem tem

pa je poudaril, da imajo pomembno vlogo notranji (interni) faktorji. Tako je postavil tri načela, ki brezpogojno veljajo tudi za pse: fiksirani vzorci vedenja so prirojeni (1), so skupni za vse osebe vrste (2), fiksirani vzorci so ponavljajoči se ali stereotipni (3).

Nastanek posameznega vedenjskega vzorca lovskega psa

Posamezen vzorec vedenja psa nastane ali kot posledica fiziološkega stanja organizma ali kot reakcija na neko prožilno situacijo. Prožilna situacija je neka bistvena sprememba, ki se je v nekem časovnem obdobju ustvarila v zunanjem okolju. Prožilna situacija in vzorec vedenja lovskega psa sta v podobnem odnosu kot ključ in ključavnica. Določeno ključavnico odpre le določen ključ. Torej določena prožilna situacija (teh je v revirju lahko zelo veliko) sproži pri psu le določen vzorec

vedenja, npr. strel iz lovčeve puške bo sprožil pri psu drugačen vedenjski vzorec, kakor če pred njim zleti fazan. Seveda je veliko odvisno tudi od šolanja psa, ki pasje vedenjske vzorce poenoti (mišljeno za posamezno pasmo ali skupino psov). Na ocenjevanjih dela lovskih psov prožilne situacije vzpostavijo pripravljavci umetno, kinološki sodniki pa le ocenjujejo posledice reakcij in kakovost njihovega izvajanja. Pogostokrat je pri prožilni situaciji odločilen le en faktor, ki mu pravimo prožilni dražljaj ali prožilo. Včasih že ena sama senzorična (čutna) informacija pri psu povzroči cel niz ponavljajočih se mišičnih gibov, se pravi, reakcijo, ki je mnogo več pomenska kakor navaden preprost pasji refleks (navadno je reakcija tudi dolgotrajnejša). Pogostokrat lahko pri opazovanju te situacije opazimo, da je jakost ali intenziteta sprejetega dražljaja, ki je pri psu na lovu največkrat vonjska, v odnosu z jakostjo odgovora ali reakcije. Prožilno informacijo, ki je lahko vsaka najrazličnejša sprememba v okolju, sprejme eden ali več čutnih kanalov hkrati. Če so v okolju, v katerem se pes giblje, različne prožilne informacije ali preprosto dražljaji, jih pes sprejme z različnimi čutnimi organi. Odvisno je seveda od narave dražljaja (mehanski, kemični itd.). Dražljaji se prevajajo naprej po čutnih kanalih in se združijo v centralnem živčnem sistemu. V takem primeru govorimo o neenotni združitvi dražljajev ali heterogeni sumaciji. Pod normalnimi pogoji pride določena količina informacij skozi vsak čutni kanal raznih pasjih čutil, vendar lahko pride do reakcije tudi, če je kak čutni kanal izključen, drugi pa zato močnejše vzdražen. Pri lovskih psih se to zgodi npr., če sledi obstrljeni živali, ki veka. V tem primeru se dosti bolj izključuje dražljaj zvoka, potencira pa se vohalni dražljaj krvnega sledu.

Apetitno vedenje lovskega psa

Vedenje psa sestavlja določeno število prirojenih, ponavljajočih se vzorcev, ki jih sprožijo določeni dražljaji (notranjega ali zunanje-ga okolja). Vendar v ta preprosti okvir lahko stlačimo mnogo drugih aktivnosti, nikakor pa ne vseh. Če opazujemo lovskega psa v okolih, ki ne predstavljajo zanj nobene prožilne situacije, se pes kot osebek vede popolnoma individualno. Lahko trdimo, da doseže lovski pes nivo prožilne situacije šele s povečano aktivnostjo. Nivoju prožilne situacije sledijo dogodki normalno dalje, kot sem že prej navedel. Takšno vedenje, ki ga označuje neka povečana aktivnost z »namenom« (vztrajno iskanje vonjskih informacij po grmovju, travi in zraku, da bi odkril lokacijo divjadi), s katerim šele pes lahko doseže prožilno situacijo, imenujemo **apetitno vedenje psa**. Rezultat takega vedenja pri lovskem psu je neusmerjeno gibanje ali kineza, lahko pa tudi taksija. Kaj je boljše za posamezno pasmo psov v času in pogojih, ki vladajo v tem okolju, v katerem pes dela, bo presodil kinološki sodnik.

Medtem ko je neka splošna vedenjska reakcija fiksirana (če psu ponudimo košček mesa – ga bo vzel), pa je apetitno vedenje mnogo bolj raznoliko in odvisno od zunanjih in notranjih pogojev. Vzorec vedenja lovskega psa, ki vodi do nekega za nas znanega in od psa zahtevanega cilja, ki ga pozneje zadovoljivo doseže, imenujemo **doseženi vedenjski akt** ali **konzumacijski akt**.

Pri vedenju psa lahko govorimo o treh glavnih nivojih. Prvi je »drive« ali **potisk**, apetitno vedenje in konzumacijsko vedenje pa je dosegljivo vedenje glede na zahtevan problem, ki ga mora pes rešiti. Razložimo sedaj še izraz »drive« ali **potisk**, s katerim označuje-

mo zelo pogostno komponento pasjega vedenja. To je skupek vseh notranjih in zunanjih stanj in dražljajev, ki vodijo lovskega psa k določenemu vedenju (Thrope in Baerends). Čeprav ne poznamo niti anatomske, še manj pa fiziološke narave tega skupka stanj v pasjem organizmu, se v notranjosti telesa živali vseeno nekaj zgodi, kar povzroči določeno reakcijo. Potisk je povezan z apetitnim vedenjem, to pa je predstopnja konzumacijskega akta.

Takšen je splošen koncept anatomije ali boljše analize vzročnega

vedenja lovskega psov. Določena prožilna situacija sproži prirojena gibanja, ki jih usmerjajo faktorji zunanje in notranje »drive« potisk-nivoja. Včasih lahko še pred tem, ko to zaporedje doseže prožilno situacijo, nastopijo lokomotorne dejavnosti, ki pa so le nivo apetitnega vedenja lovskega psa. S temi najosnovnejšimi pojmi sem želel prikazati novo smer v strokovni kinologiji, ki temelji na etologiji. To je še razvijajoča se veda in marsikdo bi lahko iz izkušenj ob svojem psu pripomogel k njeni izpopolnitvi.

Triglavski paradiž

(Filmski scenarij — 6. nadaljevanje)

Tone Svetina — ilustriral Jurij Mikuletič

Noč v ovčjem zavetišču:

Šklaf tisti dan ni imel uspeha, zato se je z mrakom vrnil na planino Grintojco, poiskal osamljeni stan, prislonjen na pečevje in obdan s krmežljivimi macesni. Odpahnil je vrata, poiskal svečo in prižgal. V tej koči se je vedno zadrževal, kadar ga je zatekla v gorah noč ali neurje. Zakuril je na odprtem ognjišču. Ob plapolajočem ognju si najprej pogreje premrle roke, šele potem sname masko in se spomni, da bo treba nekaj skuhati. V ponvici stopi sneg in si zavre čaj. Potem zabrska v žerjavico nekaj krompirjev. Ko so pečeni, jih zadovoljno poje s skuto, ki jo je prinesel s seboj.

Jutro nad Klemenovo kočo:

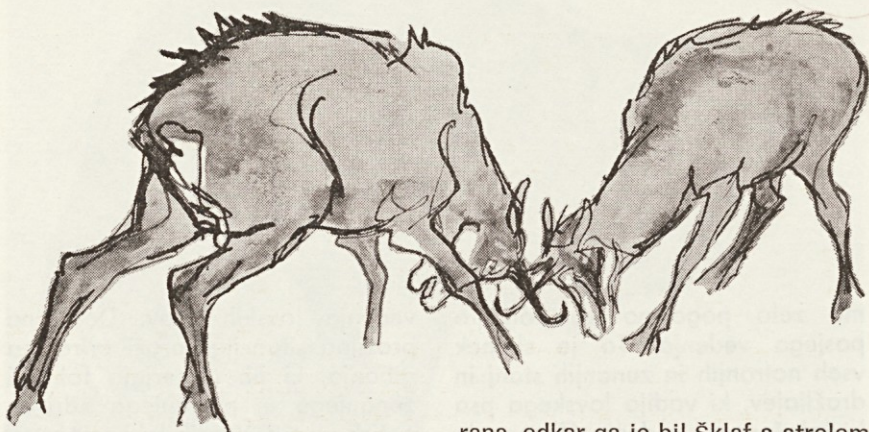
Dan je dobil Šklafo v skalovju pod Toscem, skritega v ruševem grmu. Čevlji mu zmrzujejo in drgeta po

vsem telesu. Veter neusmiljeno brije. Le nekaj streljajev pod njim sameva Klemenova lovska kočica. Šklaf začuden pogleda iz rušja. Polknice pri koči se odpro, iz dimnika nad ostrešjem pa se svaljka dim. Vedno, kadar je Šklaf gospodaril v Klemenovem revirju, ga je še v jutranjem mraku počakal pred kočico, dokler lovec ni odšel, tako da sta šla vsak na svojo stran in je bilo nemogoče, da bi se srečala. Skozi rušje se pripodi trop gamsov. Obstali so nižje pod njim, ne da bi ga začutili. Lahko bi Klemenu ubil in odnesel gamsa pred kočico, lovcu pred nosom. Toda, odločil se je, da lovi Tršca, zato je slep za vse druge gamse.

To jutro je bil Klemen pozen. Vrata se dolgo niso odprla.

»Lenuh ti leni, zakaj ga gospoda plačuje! Da plega v bajti in mene mrazi ... Ne, ti nisi pošten,« mrmra skozi zobe in se prestopa na mestu, da ne bi od mraza otrpnil.

Naposled se vrata le odpro. Lovec postane pred pragom in obleti z

dalnogledom melišča pod stenami in se spet vrne v koč. Še nekaj časa ga ni ven, končno pa se le pojavi, z nahrbtnikom in s puško na ramenih, zaklene koč in se napoti proti Skednjem.

»Srečno pot, dedec usrani,« mu želi Šklaf. »Ti pod Skednje in Ograde, moji bodo pa Triglav, Verner in Mišeljski vrhovi...«

Počaka še toliko, da se lovec izgubi med drevje v dolini, potem pa se samozadovoljno zakrohoče:

»Zdaj greva lahko vsak svojemu blagru naproti...«

Gams Tršec gresvatovat:

Jutranji hlad predrami starega kozla Tršca. Svoj dom ima sredi mračnih prepadov pod Rumenim odlomom. Dvigne glavo in se razgleduje. Tropi so se že razpotegnili pod stene. Star je, a še vedno pri močeh. Stegne v vihar krasno, rogljato glavo, kot bi mu hotel kljubovati in se boriti z njim.

Sla po razplodu mu ne da miru. Dolga leta že sameva daleč od ljudi in gamsjih tropov. Tršat je, nenavadno močan in že skoraj siv. Po rebrih se mu vleče zarastla

rana, odkar ga je bil Šklaf s strelom oplazil.

Po rezez tuli veter na tisoč piščali. Gams se požene na prvo skalo. Veter razvihra njegov gosti kožuh in mu vzvalovi za ped visoki, s srebrno roso obeljeni čop. Vohlja v veter. Ve, kje so koze. Zažene se na ozko stezico nad prepadom. Spusti se skozi ostenje, prečka černate stolpe in skozi črno skalnato žrelo pridrsi na sneženo planjavo. Svatovat gre.

Gamsji prsk:

To leto se drži le pod Triglavom. Svoje dni se je v prsku ženil daleč naokoli. Mimo Vernerja se je podajal potepat v Krmo, včasih se je namenil pod Skednje ali celo do Ogradov. Povsod, kamorkoli se je podal, je zmagoval s svojo močno glavo in visokimi, srpastimi roglji. Ostarel je. Naveličal se je potepanja, zato je samo v prsku le za nekaj dni zapuščal zavetje v nedostopnih skalah in se šel veselit k tropom okoli Velega polja.

Na pobočjih pod njim je vse živo. Kozli se pode za kozami iz gore v goro. Njega, starca, sivega samotarja pa ustavlja previdnost. Ne mika ga na planjave. Previdno vohlja v veter. On razume surov in jedek odmev strelav. Pozna švist črnih kril in lačni glas krokarjev,

ki so ga obletavali, ko je bil zastreljen.

Približuje se tropu. Mlajši kozli ga zvedavo ogledujejo. Umikajo se mu. Zanosno stopa skozi trop in ošabno voha. Koze so vznemirjene. Starec si izbere mlado, vitko kozico in jo požene. Kozica se mu v krogu plaho odmika. Včasih obstane. Ko pa se kozel požene, se mu spet umakne. Igra ga vznemirja in draži.

Divji lovec Šklaf se približuje tropu. Z druge strani od skale do skale, od grma do grma s puško v rokah zalezuje gamse. Potuhne se za skalo, se usloči kot maček in obstane miren kot korenina usahlega drevesa. Začuden strmi, ker je zagledal Tršca. Oči mu izpod črne maske svetlo zagore. Kakšen gams, se čudi. Lastnim očem ne more verjeti. Saj je takšen kot vreča! Kako, da ga je takrat le obstrelil?

Dvoboj gamsov:

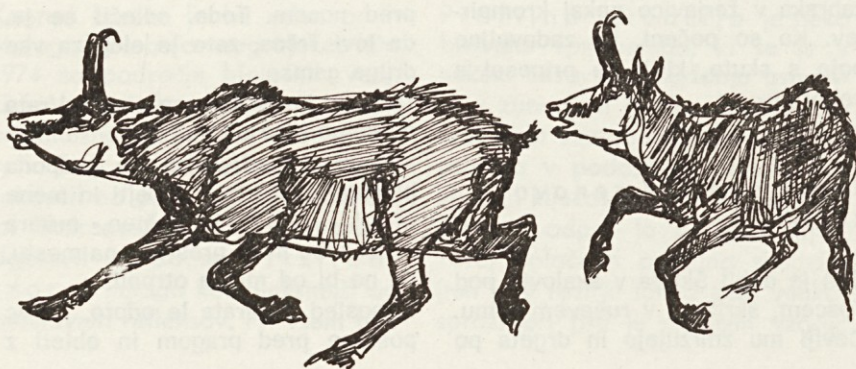
Gamsi, ki so pred Trščem gospodarili v tropu, se zadržujejo v varni razdalji. Če se ta ali oni približa, zdrvi Tršec proti njemu z nizko sklonjeno glavo. Zbije ga z roglji in požene.

Potem se iz oblaka pršiča pokaže pri tropu nepovabljeni potepuh. Mlad, močan črn gams, s temnim kožuhom. Tršec je v svojem oguljenem črnem kožuhu proti njemu kot berač. Prišlec oholo obkroži trop in malomarno zaskoči eno najlepših kozic.

Tršču potepuhova predrznost razvname kri. S sklonjeno glavo se zapodi in udari pritepenca v bok, da omahne v sneg. Za dva močna kozla ni prostora pri tropu. Eden mora odnehati.

Črnuh se hitro pobere. Požene se v starca. Trčita z glavama, divje sopeta in se bijeta z roglji. Čreda stoji in začudeno gleda spopad.

Mlajši ima več moči, toda Tršec je togoten, zviti in izkušen. Mlajši ga napada brezglavo in divje ter ga poriva proti prepadam. Plešeta po

melišču in krušita kamenje. Tršec se mu premeteno umika. Črni suje v prazno in se utruja. Krvavi madeži barvajo sneg in veter nosi utrgano dlako.

Vendar je v boju sivi starec vztrajnejši. Ko se črni zdvija in upeha, ga Tršec zakljuka z roglji v bok in sunkovito potegne. Črnega bolečina požene v zrak. Z zadnjimi nogami se požene kvišku, da bi se rešil črnih, ostrih konic. Tršec ga zopet butne v rebra in s spretnim sunkom vrže čez skalnati prag.

Ko spozna, da ga sivi razbesneli starec hoče ugonobiti, zdrvi proti grebenu, Tršec pa za njim.

Usodni strel:

Gamsa drvita mimo vznemirjenega divjega lovca Šklafa. Dvigne se in nasloni puško ob macesen. Lovi Tršca na muho, vendar ga ne ujame. Pri tem pa se je malo preveč pokazal. Stara koza vodnica ga je zagledala, ko se je dvignil. Tudi vrtinec vetra ji je od nekod prinesel sumljiv dah po človeku. Svarilno zažvižga in udarja z nogo, glavo pa steza v veter in vohlja.

Trop se počasi umika iz strelnega polja Šklafove puške navzdol, globlje med drevje.

Divji lovec jezno pljune v sneg. »Zamočil sem ga, zamočil,« se jezi sam nase. Vendar še upa, da se bo Tršec, če bo premagal črnuha, vrnil. Zato se prisne k okleščnemu viharniku in čaka.

Na robu černate glave je upehani črni kozel postal in počakal na sivca. Obema so iz odprtih gobcev moleli jeziki. Tršec ga divje napade in v naletu sune čez skale. V strmem pobočju se dviga sipki pršič, gams pa se kotali, dokler ne obleži pod steno, kjer se komaj pobere na noge.

Sivi samotar Tršec se vrača po svoji sledi nazaj k tropu. Premraženi Šklaf ga že od daleč zagleda in se pripravi. Gams gre naravnost

proti njemu. Zelo blizu je že, toda lovec ga ne bo streljal, dokler ga ne bo dobil na muho od strani.

Nenadoma pa potegne veter. Zračni vrtinec polzi po pobočju od Šklafa h gamsu, ki v zagonu obstane. V nos je dobil zopni vonj po človeku, ki ga je pred letom obstrelil. Obrne se in zdvija nazaj, stran od nevarnosti.

Šklaf se vzpne kot vzmet, zravna sloko, koščeno telo in že je puška pri licu. V piš vetra jekne strel in takoj za njim še eden. Kot kletev gorá zamira odmev med stenami. S prvim strelom je Šklaf zgrešil, po drugem pa se je gams pognal kvišku in boleče udaril z nogami nazaj. Torej ga je zadel v mehko? Toda strah in bolečina podita Tršca naprej.

Mimo Šklafa se požene od strelov vznemirjeni trop. V strminah bežeči gamsi prožijo kamenje, ki se kotali in sika mimo divjega lovca v praznino.

Za zastreljenim gamsom:

Razbegli gamsi so izginili v kon-tah. Šklaf jih še vidi, ko se pokažejo kot drobne, črne pike na belem risu grebena.

Tršec ni bežal z njimi. Ranjen gams nikoli ne gre s tropom. Izbral si je pot v samotno skalovje svojega doma.

Na obe strani njegove gazi rosi kri. S kapljo za kapljo se odteka življenje in zapušča ga moč. Samotar pozna strah pred ljudmi. Srečanje z njimi mu je prineslo vedno kaj slabega. Umikal se je vsem. Tistim, ki so kričali po gorah, in lovcem, ki so potuhnjeno zalezovali trope. Nagon ga je gnal stran, stran, daleč proč od človeka.

Po drobu ga žge in pekoče kljuje. Nič več ni nepremagani zmagovalec, ki se roga viharju, kozel, ki vihra od tropa do tropa in osvaja lepe kozice. Omagan bolnik je, potreben zavetja.

Pod zadnjim macesnom, kjer se je večkrat pasel še kot kozliček, postane in se uleže. Mora si nabrati novih moči. V snegu pa se nabira velik madež krvi.

Ko je ranjeni gams odvihral in izginil, Šklaf grdo zakolne. Spusti se na nastrel, poklekne v sneg in s prsti menca kri. Temno rjava je; gamsa je zadel v mehko. Z ihto vrže klobuk ob tla in ga brčne, da se zakotali po snegu. Ne gre mu v

glavo, da je on, Šklaf, gorski strah, ostrostrelec, ki je podrl že toliko gamsov, tako na blizu žival zastrelil.

Na poledenelih skalah najde odstriženo dlako in znova temne sledove krvi. S puško v rokah gre po sledu. Tam, kjer je gams prvič legel, spet poklekne in z dlanmi zajame krvavi sneg. Upanje, da bo gamsa dobil, se mu znova vrne.

»Moj bo, moj! Ta ne bo šel več daleč,« mrmra skozi zobe. Vendar se s strahom ozira okoli sebe. Strela sta gotovo opozorila Klemenca. Ve, da bo med njima, če se srečata iz oči v oči, odločila puška.

(Konec v naslednji številki)

K članku »O puškarstvu na Slovenskem«

Janez Hartman

Ob listanju res hvale vredne jubilejne številke Lovca (september—oktober 1977) mi je kaj hitro padel v oči članek avtorja Jožeta Hlebanje O puškarstvu na Slovenskem. Članek sem brž prebral, saj se dobro zavedam, da o puškarstvu na slovenskih tleh vem dosti manj, kot bi si želel. Pisanje me je s te plati uspešno zadovoljilo, vseeno pa sem bil ob zaključku branja nejevoljen. Zakaj? Avtorju se je zdelo namreč potrebno pred začetkom obravnavanja slovenskega puškarstva seznaniti bralce z razvojno potjo puške, pri čemer pa ni imel najbolj srečne roke. V prvem delu članka je na žalost precej netočnosti, na katere na tem mestu opozarjam in jih — kolikor je to v moji moči — poskušam tudi izgladiti.

V začetku drugega odstavka (stran 207—43) je že večkrat ponovljena, a še vedno nedokazana trditev, da »... so Evropejci dobili smodnik od Kitajcev in Arabcev«. To seveda nika-

kor ni izključeno, celo precej verjetno je, vendar dosedanj »dokazi« o tem ne prenesejo resne kritike in zato niso zanesljivi oziroma sprejemljivi. Sploh je odkritje smodnika in vse s tem v zvezi zelo občutljivo in v meglo ovito področje; mnogi raziskovalci se zato ob pomanjkanju dejstev zatekajo k raznim bolj ali manj posrečenim teorijam. Nobenega dvoma pa ni, da so smodnik v 13. stoletju v Evropi, prav tako na Kitajskem, že poznali (Pope, str. 17—23).

V istem odstavku (vendar na strani 208—44) stoji, da je »... prva risana cev z lahnim zavojem... iz leta 1560...«. Dokazov, da so risane cevi (seveda tudi take z zavojem, ali spiralne) poznali in izdelovali že prej, je več; uporabljam podatek, da popis inventarja arzenala v Zürichu iz leta 1544 navaja spiralno risane cevi; nekatere teh so ohranjene v švicarskem nacionalnem muzeju v istem mestu (Smith and Smith, str. 32).

Škot Alexander Forsyth ni znan kot izumitelj fulminata, pač pa je bil prvi, ki je to snov uspešno uporabil za vžig pri strelnem orožju (Winant, str 3—17).

Slika 5 (»perkusijski celin«) je precej ponesrečena; udarno kladihce bi moralo imeti votlo čelo, tako da pokrije vžigalno kapico, vžigalna cevka pa leži pod netipičnim (močno prepoložnim) kotom. To trdim na podlagi osebnega opazovanja in primerjanja.

Prve puške zadnjače se niso pojavile v začetku 19. stoletju, ampak že prej. Morda velja kot bolj znano omeniti t. i. fergusonovo puško iz leta 1776 (patent stotnika Patricka Fergusona), ki so jo Angleži takoj zatem uporabljali v Ameriki. Treba pa je pripomniti, da to orožje seveda ni uporabljalo enotnih nabojev (Blackmore, str. 61).

Kot prvega, ki je izdelal enotni naboj (torej tak, ki vsebuje tudi netilno sredstvo), omenjajo največkrat Švicarja Samuela Johannesa Paulyja. Ta je leta 1812 patentiral v Parizu revolucionarno zadnjačo na enotne naboje s središčnim vžigom. Torej von Dreyse s svojim enotnim nabojem iz leta 1827 ne more veljati za prvega avtorja tovrstnega naboja, kot se da razumeti iz

Brglez

Foto J. Lavtižar

Srnjak z gobastim rogovjem, ki ga je decembra 1976 odstrelil Janez Noč v Javorniških rovtih, lovišče LD Jesenice
Foto A. Tavčar

tretjega odstavka, stran 208—44. Še zanimiva nadrobnost: von Dreyse, urar, je bil leta 1809 Paulyjev delavec (Blackmore, str. 67—68).

Slika 6 naj bi prikazovala von Dreysov enotni naboj iz leta 1827, v resnici pa je narisani naboj še najbolj podoben eni izmed enačic nabojev s paličico, ki jim običajno pravimo lefauchaux naboji. Casimir Lefauchaux je patentiral naboj s paličico (pravzaprav gre za udarno iglo, ki je torej tu del naboja in ne orožja — puške) v Franciji leta 1835, kasneje pa je doživel nekaj pomembnih izboljšav (Blackmore, str. 68, 120—121).

Casimir Lefauchaux je patentiral svojo znano prelamačo že leta 1832 (in ne 1852!), res pa je, da je postala praktična šele nekoliko kasneje, ko so se pojavili zanjo dovolj izpopolnjeni naboji (Blackmore, str. 68).

Za prvi »sodobni« naboj s središčnim vžigom velja Pottetjev, zaščiten s francoskim patentom iz leta 1855, sličnega

pa je patentiral François Eugène Schneider leta 1858. Trditev »Leta 1863 je Schneider izumil naboj na centralni vžig...« je torej neustrezna (Blackmore, str. 69).

Ko pisec našteje zaklepe Peabody, Snider (verjetno je mišljen zaklep Jacoba Sniderja, čeprav stoji v besedilu »Synder«), Flobert, Werndl (itd.), omenja, da so nastali leta 1866 ali kasneje — tako vsaj se da razumeti na tem mestu nekoliko nejasen tekst. Kakorkoli že, zdi se mi potrebno pripomniti, da so do leta 1866 naštetih zaklepi že bili izoblikovani (Blackmore, str. 70; Rogers, str. 239; Smith and Smith, str. 43—44; Shooters Bible, str. 8). Tudi trditev, da so repetirke nastale po letu 1884, ne drži; že če pogledamo prvo med v oklepaju na-

štetimi repetirkami, namreč Mauser, lahko ugotovimo, da sta brata Mauser že septembra 1881 demonstrirala svojo repetirko pred cesarjem Wilhelmom, leta 1884 pa je Srbija (med drugimi državami) kupila 8000 Mauserjevih repetirk (Smith and Smith, str. 621).

Uporabljeni viri:

1. Pope, Dudley: Guns. London itd., 1969
2. Smith, W. H. B. and Smith, Joseph E.: The Book of Rifles. Harrisburg, 1965
3. Winant, Lewis: Early Percussion Firearms. New York, 1959
4. Blackmore, Howard L.: Guns and Rifles of the World. New York, 1965
5. Rogers, H. C. B.: Weapons of the British Soldier. London, 1972
6. Shooter's Bible 1957. Long Island City, 1956

Po lovskem svetu

GAMSJE GARJE NA TIROLSKEM

V reviji »Jagd in Tirol« (Lov na Tirolskem), št. 3 — marec 1977, so podatki, da so na Tirolskem v letu 1976 odstrelili naslednje število garjastih gamsov:

1. v pokrajini Zillertal (lovišča Stillup, Zemmtal, Zillergrund, Taxach, Jaun-Wanegg, Rebenzaun, Geols) — 72 kozlov, 32 koz, 3 mladiče, skupaj 107;

2. v pokrajini Fieberbrunn (lovišča Hochfilzen, Marchant, Waidring-Son., Waidring-Schat., Pillerssee) — 13 kozlov, 12 koz, 3 mladiče, skupaj 28;

3. v pokrajini Wipptal (lovišči Venn in Vals) — 7 kozlov, 6 koz, 1 mladiča, skupaj 14.

Na Tirolskem so torej v letu 1976 odstrelili: 92 (62 %) garjastih kozlov, 50 (33 %) garjastih koz, 7 (5 %) garjastih mladičev, skupno 149 (100 %) garjastih gamsov.

Navedeni podatki dovolj zgovorno kažejo, da je za to boleznijo obo-

lelo dvakrat več kozlov kakor koz in relativno zelo malo mladičev (kozličev, kozic), oziroma da so kozli dvakrat večji prenašalci garjavosti kakor koze in da so mladiči relativno zelo majhni prenašalci te bolezni.

Vsekakor bi morali navedeno dejstvo upoštevati tudi pri redčenju gamsov pri nas v neposredni bližini okuženih predelov. Tako je tolmačil zatiranje gamskih garij tudi splošno znani strokovnjak o gamskih A. Röttler na simpoziju lani na Bledu. Omenim naj, da je Röttler doma v kraju, kjer imajo opravka s to boleznijo že nad 100 let, on sam pa študira gamsjo garjavost že 22 let.

Toda na žalost pri nas postopajo drugače. Vprašanje je, kaj in koliko ima kdo prav; navodila za zatiranje gamskih garij na Gorenjskem so namreč temu povsem nasprotna, češ da je v prvi vrsti treba poseči po mladih (60 %), v glavnem po mladičih (kozličih, kozice).

»Najmlajši v tropu je počakal, da sem ga slikal.«

Foto J. Klavora

V tej zvezi naj omenim, da je tudi dr. Schröder podobnega mnenja kakor Röttler. V reviji »Der Anblick« (Pogled) je napisal in poudaril, da so mlade živali (1—4 leta), ki so preživele prvo krizo (prvo zimo), z manjšimi izjemami, najodpornейše, manj podvržene raznim akutnim boleznim, kar bi se moralo pri gojitvi te divjadi upoštevati.

Kdaj in koliko mladičev odstreliti, je vprašanje zase. Dr. Schröder v svoji knjigi »Das Gamswild« med drugim pravi, da je odstrel mladičev sicer možen, če to narekuje potreba, v planu pa jih za odstrel številčno ne predvidimo. Morebitne odstrele le-teh pa seveda registramo.

V zvezi z odstrelom mladičev naj omenim, da je zima 1976/77 pri nas pobrala veliko mladičev, zlasti v višjih predelih, zato je prirastek letnikov zelo majhen. Najbrž pa se bo zopet kdo našel s pripombo, da bi to, kar je vzela zima, morali postreliti lovci. Toda to znati — je vprašanje zase! Miloš Kelih

ZLOČIN NAD GAMSI NA TIROLSKEM

Neprekosljiv zločin nad divjadjo se je zgodil sredi januarja 1977 na tirolsko-bavarski meji, pri kraju Scharnitz. V skalnatem pobočju —

od vseh strani zaprtem kotu — si je trop gamsov našel zimsko zatočišče. Pri belem dnevu sta trop zalezla dva divja lovca vsak s svoje strani in z malokalibrskima puškama na mestu postrelila 10 kozlov in kozo, še 3 zastreljene gamse pa so našli mrtve v revirju pozneje. Strelcema je verjetno pomagal še tretji divji lovec, ki pa je bil na straži z oddajno-sprejemnim radijskim aparatom pri vhodu v dolino. Postreljenim gamsom so porezali glave in jim poruvali hrbtno dlako, trupla pa pustili razmetana le kakih 200 korakov od stanovanja revirnega lovca, ki je bil takrat gotovo na obhodu v drugem predelu lovišča. Za pojasnitev ostudnega lovskega zločina in ugotovitev krivcev je lastnik lovišča razpisal nagrado v znesku 35 000 šilingov.

Podoben zločin nad divjadjo se je zgodil tudi v bavarski občini Krünn. Poleg gamsov so divji lovci tamkaj ubili še jelena in kozoroga. Tudi v tem primeru so divjadi porezali glave in populili dlako.

Ob vsem tem sodijo, da divji lovci prihajajo iz ZRN, z Bavarskega. Domnevajo tudi, da se to dogaja po naročilu kakega preparatorja, ki se poslužuje tako umazanih poslov.

Iz glasila »Jagd in Tirol«, št. 3 — 1977 — M. Kelih

PRVA SLOVENSKA LOVSKA DRUŽINA V AVSTRALIJI

Mnogo naših rojakov se je ukvarjalo z lovom že veliko let, vendar je lov kakor tudi ribolov gojil vsakdo le bolj privatno, sam zase. Naši ljudje so navdušeni za ta šport, ki je tukaj zelo preprosta zadeva glede zakonov in nošenja orožja. Pri najbolj navdušenih se je porodila zamisel, da se organiziramo in ustanovimo lovske družine.

Štefan Žekš, ki je marljiv delavec tudi v klubu »Triglav« in je prej deloval v starem slovenskem društvu v Sydneyu, je bil prvi, ki je predlagal ustanovitev lovske družine. Združevala naj bi za lov zainteresirane Slovence. Konec lanskega leta (1976) je zbral ducat naših ljudi, ki so se jim po novem letu pridružili še drugi. V februarju 1977 smo izvolili odbor družine, ki je poskrbel za registracijo društva in organiziral že tudi več tekmovanj in lovskih zabav. Naš namen ni, da bi odtegnili člane od že obstoječih slovenskih klubov in društev, pač pa smo hoteli povezati tudi Slovence, ki še niso člani nobenega slovenskega društva. Včlanjeni v lovski družini pa bodo posredno povezani tudi z drugimi našimi društvi.

Osnovna naloga naše lovske družine je: negovati naše lovske navede in običaje, prirejati razne poučne in zabavne sestanke, da naši rojaki ne bi zapadli prevelikemu domotožju in dolgčasu. V lovni sezoni pa organiziramo tudi love. Naš prvi večji cilj je: zgraditi si lovske kočice, kjer se bomo lahko shajali in prirejali razne zabave.

Za prvo našo zabavo nam je dal na voljo svoje prostore slovenski klub »Triglav«, ki je v kratkem času svojega obstoja dokazal, da se s složnim delom da veliko napraviti. Enkrat nam je dalo na voljo svoje prostore tudi staro slovensko društvo v Sydneyu. Lovci, ki smo večji del tudi njihovi člani, smo »Triglavu« in društvu v Sydneyu zelo hvaležni za gostoljubnost.

Do septembra letos smo se v manjših skupinah odpravili na lov trikrat. Uplenili smo 23 divjih prašičev, 1 lisico, 8 rac in 13 zajcev. V Avstraliji so letni časi drugače razporejeni kakor v naši stari domovini — Sloveniji, Jugoslaviji. Septembra se tukaj prične toplejše vreme, ki je za lov na divje prašiče manj primerno, nastopi pa pravi čas za ribolov.

Dragi lovski tovariši in prijatelji v prelepi domovini Sloveniji, lahko ste prepričani, da tudi v daljnji Avstraliji na vaše lovske navade in običaje ne bomo pozabili. Vzgajali pa se bomo tudi v lovce s pravilnim odnosom do narave.

Tovariške pozdrave vsem lovcem v domovini pošilja Lovska družina Sydney — Avstralija, zanj — Pavle Bogataj.

NA DIVJE PRAŠIČE V AVSTRALIJI

V večernih urah smo se z avtomobilom odpeljali iz Sydneya proti zahodu. Bili smo štirje, vsi člani novoustanovljene lovske družine v Sydneyu. Naš vodnik je imel s seboj tudi tri lovske pse, izurjene za lov na prašiče. Trdil je, da lovi divje prašiče kar žive. Sprva mu nismo mogli verjeti. Vendar nas je prepričal in zato smo težko čakali, da bi že prispeli v lovišče. Dobrih sedem ur smo se vozili, da smo bili na mestu. Bila je še noč, zato smo počakali kar v avtomobilu, da se je pričelo daniti.

Divji prašiči niso avtohtona divjad Avstralije. V tropičnem predelu te celine so divji prašiči potomci domačih prašičev, ki jih je leta 1770 spustil Captain Cook, ko je odkrival avstralsko vzhodno obalo. Sčasoma so se preoblikovali nazaj v izrazite divje prašiče. Na jugu Avstralije pa divji prašiči niso tako dolgo naseljeni. Tudi ti so potomci nekoč domačih prašičev.

Ob svitu smo se napotili ob močvirju, poraščenem s travo in gostim grmovjem. Že po kakih petsto me-

trih so psi izvohali v goščavi prašiča. Renkanje, puhanje in lomačenje nas je opozorilo, da smo naleteli na večjo žival. Psi so prašiča res takoj napadli in zgrabili. Kar do kolen v vodi smo zdrveli v smer, od koder se je čul lajež. Zagledali smo velikega merjasca, kateremu so se psi obešali za vrat in uhlje. Toda merjasec je tolkel s čekani v desno in levo ter pse razmetaval po grmovju. Martin, naš vodnik, je hitro prišel do zaključka, da se dvestokilskega merjasca pač ne more lotiti z rokami, čeprav smo ga imeli pred seboj le na nekaj metrov. Ko se je ponudila prva priložnost v tem boju, je Martin pogljal kroglo merjascu v glavo. Zamajal se je in se zvrnil na stran. Ko so psi popustili, smo šele opazili, da sta dva od njih ranjena. Eden je bil ves razparan po vratu, vendar ni popustil, dokler ni počil strel. Kmalu potem je v bolečinah izdihnil zraven mrtvega merjasca. Drugi pes je imel dokajšnjo rano na glavi, vendar je še ves čas odlično pomagal na lovu. Seveda so mu potem doma rano zašili.

Še isti dan smo ujeli dva živa lan-

ščaka, oba merjasca pri šestdesetih kilogramih. Ko sta jih psa zgrabila za uhlje, ju je Martin zgrabil za zadnji nogi. Pomagali smo mu in oba živa spravili v vrečo.

Pred povratkom domov smo se šli posloviti še od zvestega in junaškega psa. Martinu so tekale solze po licih, ko ga je zadnjikrat pobožal po okrvavljeni dlaki. Dolgo je še stal ob njem, ko smo drugi že odhajali, kajti težko je vzeti slovo od dragega prijatelja, ki ga je šest let spremljal na lovih in mu pripravil veliko zanimivih doživetij.

Čez kake tri tedne smo zopet drveli proti zahodu, z novimi psi. Tokrat smo bili na lovu dva dni in boginja lova nam je bila bolj naklonjena: vrnili smo se kar s 13 prasci.

V Avstraliji so divji prašiči zelo številni in za lov nanje ni potrebno dovoljenje. Sklenili smo, da je član naše lovske družine lahko krščen v pravega lovca le, če z rokami ujame živega divjega prašiča, ki ne sme biti lažji od 30 kg. Nekaterim je to že uspelo, vendar ne brez pomoči hrabrih psov.

Pavle Bogataj,
LD »Sydney« — Avstralija

Prva lovska družina slovenskih lovcev v Avstraliji, v Sydneyu

Lovska organizacija

Ob 1. obletnici obstoja Društva slovenskih lovcev Julijske krajine Doberdob

Leto dni je že minilo, odkar so bili postavljeni temelji društva Doberdob. Izbira imena ni naključna. Pri ustanovitvi društva smo se povsem zgledovali pri naših bratih na avstrijskem Koroškem, kjer slovenski Klub prijateljev lova deluje že 13 let. Takšni cilji, kakor so njihovi, so tudi naši. Gre za ohranitev tradicij lovskega športa, najvažnejše pa je, da združimo ljudi istega jezika in kulture ter se povežemo z Lovsko zvezo Slovenije oziroma z vsemi lovskimi družinami v SRS. Vsak začetek je težak, tudi naš. Smoter našega društva pa ni le lov, naši člani naj bi se tudi kulturno udejstvovali, upoštevač svojo narodnost. Hkrati pa je treba dokazati družbi, da lovci nismo uničevalci narave, ampak da so naša prizadevanja vse bolj usmerjena v ohranitev narave in njene divjadi. Večkrat nam ljudje pripisujejo krivdo,

češ da smo lovci iztrebili divjad in da je zaradi lova izginila ta ali ona vrsta. Dejansko pa je več drugih faktorjev, ki veliko bolj negativno vplivajo na obstoj divjih živali. Dejstva so vsem več ali manj znana! Prinaša jih predvsem civilizacija. Če že negativnosti povsem ne moremo odpraviti, jih pa lahko omejimo. Pri tem marsikaj lahko storimo lovci.

Premišljuje o našem človeku, ki je ostal izven matične domovine zaradi krivičnih meja. Hkrati premišljuje tudi o slovenskem lovcu, ki se še danes čuti zapostavljene na lastni zemlji od Miljskih gričev, čez Kras, Goriška Brda, Slovensko Benečijo pa tja do Trbiža.

Pred prvo vojno so imeli lovišča na naši zemlji fevdalni gospodje, kasneje pa fašisti. Naš kmet in delavec, ki sta s trdim delom morala preživljati vsak svojo družino, sta onemoglo gledala, kako si močnejši lastijo pravico do glavnih dobrin, njima pa prepovedujejo uporabo materinega, slovenskega jezika, lastne šole, kulturno in športno udejstvovanje. Izko-

reniniti in iztebiti slovenskega človeka, to je njihov cilj. Po drugi svetovni vojni so se slovenski Primorci vrnili na porušene domove in opustošene kmetije. Tedaj ni bilo časa za lov, pač pa je bilo

treba zavlati rokave za obnovo porušениh ognjišč. Minilo je že več kakor 30 let, a vprašanje lova na naši zemlji je še vedno odprto. Na naših kraških gmajnah, planotah in briških gričih se večinoma baha in večkrat nelovsko šopiri človek večinskega naroda. Res je, da imamo v Julijski krajini italijansko lovsko zvezo, v katero smo včlanjeni obvezno tudi slovenski lovci, katerih pretežni del pa nima možnosti loviti na svojih tleh. Razen tega pa lovstvo v Italiji ni dobro urejeno. Lov je tukaj predvsem streljanje, ne pa gojitev in varstvo divjadi. V Italiji so velika območja tako imenovanega »prostega lova«, kjer kratko malo streljajo na vse divje živali od A do Ž. Tako gledanje na lov je negativno. Zato se slovenski lovci Julijske krajine v Italiji želimo učiti lova in lovstva pri bratih v matični domovini in tukajšnjemu večinskemu narodu prikazati, kaj naj bi bil pravzaprav lov novega časa.

Iz omenjenih razlogov sta ustanovitev in delovanje lovskega društva Doberdob tem važnejši. Naši člani naj bi se tudi seznanili z lovstvom v matični domovini. Pri tem nam pa veliko pomaga prav LZS in številne lovske družine v Sloveniji.

Jože Pahor

Prvo srečanje slovenskih lovcev iz Furlanije-Julijske krajine, SR Slovenije in avstrijske Koroške

Prvo srečanje slovenskih lovcev iz omenjenih dežel, ki je bilo od 2. do 4. sept. 1977 na razstavišču ESPOMEGO v Gorici (Italija), je odlično uspelo. Pripravilo ga je mlado Društvo slovenskih lovcev Julijske krajine Doberdob. To tridnevno prireditev je obiskalo približno 10 tisoč ljudi, kar pomeni, da je bilo srečanje res množično, saj le redka prireditve v Furlaniji-Julijski krajini privabi tolikšno množico.

Srečanje — ali 1. lovski praznik, kakor smo napisali v vabilu v avgustovem Lovcu — se je začelo v petek, 2. 9., s pretežno športno-zabavnim sporedom. Kar 128 parov se je pomerilo v »briškoli«, ki je v Julijski krajini najbolj razširjena igra s kartami. Na sporedu je bil tudi srečolov za bogate nagrade. Udeleženci so se zabavali ob zvokih ansambla Lojzeta Furlana iz Zgonika.

V soboto je bilo na strelišču v Gradišču pri Gorici tekmovanje za »Pokal prijateljstva«. 25 ekip slovenskih lovcev Furlanije-Julijske krajine, SR Slovenije in avstrijske Koroške je streljalo na umetne golobe. Nagrade najboljšim strelcem so podelili zvečer zopet na razstavišču v Gorici. Sledil je nastop lovcev-trobačev na rogove iz Prekmurja in nastop pevskega zbora LD Dekani.

V nedeljo dopoldne je bil pohod v naravo. Udeležence pohoda je pot vodila iz Sovodenj na Vrh, v Gabrje in nazaj v Sovodnje. Popoldne je bil na razstavišču koncert godbe na pihala iz Nove Gorice. Nato so spregovorili predstavniki lovskih organizacij:

Predsednik društva Doberdob Evgen Pahor je toplo pozdravil udeležence srečanja, zlasti pa predstavnike lovskih organizacij. Poudaril je razloge, zaradi katerih je bilo pred letom ustanovljeno društvo slovenskih lovcev v Italiji in se zahvalil Lovski zvezi Slovenije za pomoč.

Na veseličnem prostoru na razstavišču ESPOMEGO v Gorici, Italija

Društvo Doberdob se ne zapira vase, temveč skuša biti most med lovci obeh narodnosti v Furlaniji-Juljski krajini. Spomnil se je tudi položaja na avstrijskem Koroškem in v imenu slovenskih lovcev v Italiji izrazil solidarnost z bojem avstrijskih Slovencev za njihove temeljne pravice.

Luigi Luzzatto je pozdravil udeležence srečanja v imenu deželne lovske federacije Furlanije-Juljske krajine in se med drugim zavzel za sodelovanje med vsemi lovci za reševanje skupnih vprašanj.

Primo Buttolo je prinesel pozdrav Furlanskega krožka lovcev-športnikov.

Tomaž Ogris je govoril v imenu Kluba prijateljev lova na avstrijskem Koroškem. Društvu Doberdob je čestital za pobudo za to srečanje in končal z zagotovilom, da bodo slovenski lovci na Koroškem še nadalje prispevali svoj delež pri varstvu narave in v boju za pravice slovenske manjšine v Avstriji.

Lojze Briški, predsednik skupščine LZS, je med drugim izrazil prepričanje, da bo tudi to srečanje pomemben prispevek za še tesnejše sodelovanje med vsemi slovenskimi lovci, ne glede na državne meje, in da takšna srečanja nudijo tudi priložnost za izmenjavo izkušenj pri usklajevanju skupnih akcij.

Po govorih so zopet nastopili trobači na rogove iz Prekmurja, lovski pevski zbor »Zlatorog« iz Vipave pa je ubrano zapel nekaj pesmi. Lovci in njihovi prijatelji so se zatem dolgo prijetno zabavali ob zvokih ansambla Lojzeta Hledeta iz Števerjana.

Na srečanju so predvajali tudi filme o lovu in divjadi, ki jih je dala na voljo Lovska zveza Slovenije. Fotokino klub Diana pa je pripravil razstavo slik o divjadi. Poleg fotografij so bila razstavljena tudi dela slikarjev Jožeta Horvata-Jakija in Konrada Peternelja ter kiparja Raška Boškoviča.

Na srečanju v Gorici je društvo Doberdob podelilo svojim zaslužnim sodelavcem

V Gorici, 4. 9. 1977, (z leve): Jože Pahor in Dario Nanut, člana odbora »Doberdob«, Lojze Briški, Ivan Renko (konzul v Trstu), Avgust Ferfolja, podpredsednik društva »Doberdob«, predstavnik koroških »Prijateljev«, vmes Bruno Rustja, govori Evgen Pahor, predsednik društva »Doberdob«, Bojan Škrk, Janko Razpet ter predstavniki federacij italijanskih lovcev iz Gorice in Vidma. Skrajno desni je Zdravko Okroglič.

svojo društveno plaketo, ki so jo iz SR Slovenije prejeli: Lovska zveza Slovenije, Lojze Briški, Rado Pehaček, Bojan Škrk in Veljko Varičak. Društvo slovenskih lovcev Juljske krajine Doberdob je lahko ponosno na to svojo veliko prireditve, ki presega okvir običajne lovske prireditve. Med drugim je bilo to srečanje tudi manifestacija zavesti slovenske skupnosti v Italiji in v zamejstvu sploh.

Nagradno streljanje v Pliberku

Slovenski lovci, združeni v Klubu prijateljev lova (KPL), smo priredili 10. 7. 1977 v Pliberku 2. nagradno lovsko streljanje s kroglo in na umetne golobe. Na prireditvi smo povabili tudi naše gostitelje — lovce iz SR Slovenije, ki so zastopali Lovsko zvezo Slovenije. Streljanja se je udeležila tudi ekipa koroškega lovstva (Kärntner Jägerschaft).

Po prijetnih zvokih iz rogov domačih lovskih trobentačev je predsednik KPL Karel Prušnik-Gašper pozdravil navzoče, med njimi predstavnika Lovske zveze Slovenije Karla Kregarja, lovskega moj-

stra okraja Velikovec, nadgozdarja inž. Albina Knafla ter vodjo gojitvenega območja Pliberk in upravnika strelišča (ki ga je dal za ta dan v brezplačno uporabo), nadgozdarja inž. Filipa Janschka. Prireditve je bila del našega prispevka k praznovanju 70. obletnice organiziranega slovenskega lovstva, v katero smo vključeni tudi slovenski lovci izven matične dežele. Ne nazadnje smo s to prireditvijo proslavili tudi 13. obletnico obstoja našega KPL. Sledil je pozdrav, zahvala za povabilo in kratek nagovor lovskega mojstra inž. Knafla, ki je navzočim posredoval pozdrave Koroškega lovstva. Izrazil je tudi željo, da bi se utrdilo in razširilo medsebojno spoštovanje ter zaupanje med lovci obeh narodnosti na Koroškem ter da bi tudi prek državne meje uspešno nadaljevali začeto delo, kakor je primer skupne gojitve jelenjadi tostran in onstran državne meje na Karavankah. Nato je prevzel besedo podpredsednik KPL Mirko Kumer ml., ki je razložil potek streljanja.

Začele so pokati MK puške in kmalu nato tudi šibrenice. Skupno je na tekmovanju nastopilo nad 80 strelcev, ki so izstrelili skoraj 4000 nabojev.

Uspesi:

Krogla (možnih 150 krogov)

1. Boris Planinc, 145

Umetni golobi (serija 15 golobov, možnih 75 točk)

1. Rudi Peric, 12 golobov, 60 točk

Kombinacija (krogla in golobi, možnih 225 točk)

1. Bogdan Jež, 204
2. Boris Planinc, 195
3. Rudi Peric, 193 — vsi Lovska zveza Slovenije

Najboljši člani KPL (možnih 225 točk)

1. Tone Haderlap, 170
2. Mirko Kelih, 159
3. Albin Tominc, 147

Ekipna tekma za pokal KPL

(Zmagala je ekipa LZS proti moštvu KPL z razliko 210 točk)

1. Bogdan Jež, 144 krogov in 12 golobov, 204 točke;
 2. Boris Planinc, 145 krogov in 10 golobov, 195 točk;
 3. Rudi Peric, 133 krogov in 12 golobov, 193 točk;
 4. Ivan Tkalec, 129 krogov in 11 golobov, 184 točk;
 5. Jože Zadnikar, 127 krogov in 11 golobov, 182 točk.
- Skupaj 958 točk.

Izven konkurence so se pomerili strelci Koroškega lovstva, najboljši so bili: inženir Filip Janschek, inž. Theodor Einhauer, inž. Albin Knafl.

Nagrade: Pokalov je bilo 14, priznanj pa 5. Strelci Lovski zveze Slovenije so si pristreljali 11 pokalov in vseh 5 priznanj. Na Koroškem so ostali 3 pokali. LZS je kot nagrado poklonila odstrel srnjaka in divjega prašiča; dovolilnici sta ostali na Koroškem. Razen tega je bilo še 20 praktičnih nagrad, ki so jih strelci LZS osvojili 14.

Mirko Kelih

Uspela razstava v Kamniku

Lovci kamniške občine so v počastitev 70-letnice slovenske lovske organizacije pripravili razstavo, ki je prikazala prizadevanja zavoda Kozorog in lovske družin Kamnik, Komenda, Stahovica, Sela, Tuhinj in Motnik. Razstava, v šoli Toma Brejca v Kamniku, je bila odprta od 27. 8. do 5. 9. 1977.

Otvoritev razstave, katere pokrovitelj je bila Skupščina občine Kamnik, so se udeležili poleg številnih lovcev in ljubiteljev divjadi in narave tudi general Rado Pehaček, predsednik IO LZS, predstavniki ZLD Ljubljana, Republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugi.

Predsednik občinske skupščine je ob otvoritvi poudaril, da ustava in še posebej zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi poudarjata družbeno skrb za varstvo narave. Varstvo divjadi, ki je del naravnega bogastva, torej ni le posebna ljubiteljska skrb lovske organizacije, temveč splošna družbena dolžnost. Pomemben napredek predstavlja novi lovski zakon, ki predpisuje, da se zaradi skladnejšega gospodarjenja z divjadjo oblikuje za več lovišč lovsko-gojitveno območje, kjer se bodo glede gospodarjenja z divjadjo dogovarjale lovske družine, kmetijske in gozdarske organizacije, krajevne skupnosti in občine.

Poudariti je treba, da imata gojitev divjadi in lov na Kamniškem lepo tradicijo. O tem

je med drugim pričalo tudi razstavljeno staro lovsko orožje, še posebna zanimivost pa je bil prek 100 let star lovski rog iz Stahovice. Sedaj lovske družine v kamniški občini združujejo 255 lovcev, ki gospodarijo na 19 600 ha lovske revirjev. Zavod za gojitev divjadi Kozorog pa goji divjad v 16 revirjih od Savinje do Stola, ki zajemajo območja 6 občin oz. površino okrog 50 000 ha. Na razstavi smo poleg divjadi vseh vrst, ki živijo v gozdovih in na poljih, videli tudi naše ptice pevke, ki so jih v posebnem prostoru razstavili člani kamniškega društva za varstvo in vzgojo ptic. V tem prostoru so lovci prikazali tudi krmilnice, solnice, visoke preže in druge naprave.

Posebno zanimanje obiskovalcev so zbudile številne kvalitetne trofeje divjadi, med njimi še posebej rogovi kozoroga — prvaka Jugoslavije, ki ga je v lovišču Kozorog ustrelil predsednik Tito. Poseben del razstave je bil namenjen trofejam in fotografijam predsednika Tita, kot gosta v naših loviščih.

Prireditelji razstave, med katerimi velja še posebej omeniti kolektiv Kozoroga kot nosilca organizacije, so se res potrudili, da bi obiskovalcem, še posebno mladini, čim bolj predstavili divjad — naše naravno bogastvo.

Razstavo si je ogledalo okrog 4000 obiskovalcev, med njimi prek 1000 kamniških šolarjev.

Med obiskovalci razstave so bili tudi ing. Andrej Marinc, predsednik republiškega izvršnega sveta; Bogoljub Nedeljković, predsednik Izvršnega sveta Skupščine AP Kosovo; Marjan Orožen, republiški sekretar za notranje zadeve, in drugi, ki so bili prijetno presenečeni nad kakovostjo razstave. Organizatorjem razstave so prisrčno čestitali.

Ob zaključku razstave je bilo v Kamniški Bistrici srečanje lovcev kamniške občine, na katerem so si udeleženci ogledali tudi več lovskega filmov.

F. S.

Otvoritev doma pod Čemšeniško planino

Številnim proslavam, ki so se zvrstile v Zasavju v počastitev 40-letnice ustanovitve KPS, 85. rojstnega dne tovariša Tita ter 40-letnice njegovega prihoda na čelo KPJ, se je pridružila tudi LD Čemšenik-Trojane, ki je hkrati proslavila tudi 70-letnico slovenske lovske organizacije.

Proslava je bila 9. julija 1977, pod pokroviteljstvom Občinske konference SZDL Zagorje ob Savi. Zastopala jo je njena predsednica Metka Odlazek, ki je ob tej priložnosti odprla lovski dom.

V slavnostnem govoru je tovarišica Odlazkova čestitala lovcem in poudarila pomembno vlogo, ki jo imajo lovci v družbeni samozaščiti, splošnem ljudskem odporu in pri varstvu okolja. Na proslavi je bil tudi Janko Lapornik, predsednik izvršnega odbora Zveze lovske družin Zasavje-Trbovlje, predstavniki Krajevne skupnosti Čemšenik, lovci sosednjih družin in številni krajani.

Ing. Andrej Marinc, predsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS, in Bogoljub Nedeljković, predsednik Izvršnega sveta Skupščine AP Kosovo, si ogledujeta razstavo v Kamniku

Dom stoji pod Čemšeniško planino, nekaj kilometrov vzhodno od Trojan, od koder je čudovit razgled na zasavsko hribovje, Savinjske Alpe, ob lepem vremenu pa tudi na Julijske Alpe. Začetek gradnje sega v leto 1967, ko je pokojni starešina Štefan Brvar odkupil zemljišče. Žal je njegova prerana smrt nekoliko zavlekla dograditev doma, vendar smo lovci kljub številnim zaprekam s požrtvovalnim delom uspeli uresničiti njegovo zamisel.

Pri gradnji doma so člani delali brezplačno skupno nad 5000 ur, nekateri posamezniki celo po 500 ur. Prebivalci okoliških vasi so prispevali les in prevoze, nekatere OZD pa gradbeni material in manjše denarne zneske. Svoj delež je dala tudi Krajevna skupnost Čemšenik.

Dom je v celoti podkleten, v njem so poleg velike lovske sobe še pisarna, kuhinja ter sanitarije. Vrednost doma je nad 500 000 din.

Po otvoritvi je dramska skupina Prosvetnega društva Čemšenik uprizorila Finžgarjevo dramo »Divji lovec«. Žal je prireditev zmotil dež. Kljub temu pa so gledalci kot igralci vztrajali do konca.

LD Čemšenik-Trojane ima 32 članov in gospodari z lepim loviščem na južnem pobočju Čemšeniške planine, z razno divjadjo, prevladuje pa srnjad.

LD posveča posebno skrb ne samo gojitvi divjadi, ampak tudi strokovnemu izobraževanju članov. Priredila je več predavanj o gojitvi srnjadi in zreji ter šolanju lovskih psov. Dva njena člana pa sta opravila dopisno lovsko šolo.

F. O.

ZLD Celje in ljudska obramba ter družbena samozaščita

Vsesplošnim družbenim naprom za celovito uveljavljanje koncepta ljudske obrambe in družbene samozaščite se je pridružila tudi Zveza lovskih družin Celje. Da bi bilo delo na tem izredno pomembnem področju kar naj-

Predsednica Občinske konference SZDL Zagorje ob Savi Metka Odlazek je prerezala trak in odprla lovski dom pod Čemšeniško planino, 9. julija 1977

bolj organizirano, je bila pri ZLD najprej ustanovljena komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki je pripravila konkreten program dela, v katerem pripada posebno mesto obrambni vzgoji.

Komisija je 26. 2. 1977 priredila seminar, ki se ga je udeležilo 46 lovcev celjskega območja. Udeleženci seminarja so najprej prisluhnili razlagi o zakonu o ljudski obrambi, potem pa še razlagi o organizaciji in delovanju ljudske obrambe v krajevni skupnosti, s poudarkom na pomen, mesto in vlogo lovske organizacije pri tem. Tretja tema je posegla na področje specialne vojne, tej pa je sledilo predavanje o aktivnosti lovcev v družbeni samozaščiti. Seminar smo zaključili s predvajanjem filma o atomski vojni in filma Mirna III.

Za uspeh seminarja gre predvsem zasluga komisiji za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ZLD, še zlasti pa njenemu predsedniku Stanetu Kokalju, ki je seminar pripravil po organizacijski plati in zagotovil kvalitetne predavatelje. O ljudski obrambi v krajevni skupnosti je predaval Vid Jerič, medtem ko je značilnosti spe-

cialne vojne podal Stane Klemenčič. Boris Arzenšek je udeležencem seminarja govoril o značilnostih in pomenu zakona o ljudski obrambi, o družbeni samozaščiti pa je predaval Milan Batistič. Udeleženci so bili zelo zadovoljni s predvajanjem filmov, ki jih je zavrtil Ludvik Zupanc. Poudariti velja, da so vsi predavatelji člani lovske organizacije.

Na podlagi gradiva, ki je bilo obravnavano na seminarju, in mnenj, ki jih je podala komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ZLD Celje, so bili ob zaključku seminarja izoblikovani sklepi in stališča.

Razen tega so navzoči, v glavnem člani komisij za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri lovskih družinah, pripravili tudi konkretne programe dela LD, kar se na terenu že tudi izvaja.

Milan Batistič

Pripomba: S tem v zvezi velja opozoriti tudi druge ZLD, da naj se — kolikor tega še niso storile — lotijo te naloge. Pri tem jim je lahko odličen pripomoček članek Toneta Klančarja, predsednika komisije za ljudsko obrambo in družbeno samoza-

ščito LZS. Ta članek »Nekatera izhodišča za aktivnost lovske organizacije na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite« je v Lovcu, št. 10 — januar 77.

Uredništvo

Prizadevni člani LD Jesenice

LD Jesenice ima svoje lovišče na območju od Valvasorjeve koče na Stolu do Rožce in od Save Dolinke do državne meje. Lovišče, ca. 6000 ha, je razdeljeno na 4 revirje. V lovišču je največ gamsov, katerim posvečajo največjo pozornost.

Zaradi pojava garjavosti v sosednjih loviščih imajo organizirano stalno dežurstvo, da bi takoj odstrelili obolele primerke, če bi se pojavili. Zaradi te velike nevarnosti so za letos predvideli tudi večji odstrel te divjadi; trope hočejo razredčiti in s tem zmanjšati nevarnost okužbe. Razen gamsov imajo v lovišču tudi precej srnjadi in ruševcev, manj pa zajcev in divjih petelinov.

LD ima tri lovske koče: nad Femcem, na Muzgovcu in na Stamarah. Poleg teh ima v

oskrbi še kočo pašne skupnosti na Sečah.

Lovci prizadevno skrbijo za divjad, saj imajo nad 50 krmišč s senom in nad 100 solnic. Za krmišča so zadolženi posamezni člani, vodje revirjev pa večkrat, posebno ob koncu leta, vse to pregledajo. Vsi člani opravijo letno skupno nad tisoč ur brezplačnega dela. Urejajo krmišča, solnice, vzdržujejo in na novo urejajo lovske steze.

Sicer so pa lovci te LD aktivni tudi na družbenopolitičnem področju. Udeležujejo se nadalje vseh spominskih slovesnosti na svojem območju, pohodov, manifestacij ter oskrbujejo 10 spominskih obeležij NOB. Sodelujejo tudi z graničarji; stalno so namreč skupaj z njimi na obmejnem terenu in so drug drugemu v pomoč pri opravljanju nalog.

B. B.

Zveza lovskih družin Gornja Radgona — 10 let

ZLD Gor. Radgona je v juniju 1977 slovesno proslavila svoj jubilej, 70-letnico slovenskega lovstva kakor tudi partijske in Titove jubileje.

Organizirala je pohod lovcev v lovskih krojih in s prapori po radgonskih ulicah. V sprevodu je sodelovalo prek 200 lovcev iz območnih kakor tudi drugih LD.

Potem je bila slavnostna seja skupščine ZLD. Zbranim lovcem in drugim občanom sta govorila Branko Borko, predsednik IS SO Gornja Radgona, in Franc Dunaj, predsednik skupščine ZLD, prvi o nalogah lovcev in lovskih organizacij, drugi pa o 70-letnem razvoju slovenskega lovstva na območju sedanje občine. Slavnostno sejo so popestrili s kulturnim programom; sodelovali so: orkester glasbene šole in godba na pihala iz Gor. Radgone, moški pevski zbor iz Radenske-Radenci ter recitatorji.

Na slavnostni seji so za 30-letno delo v lovski organizaciji prejeli priznanja: H. Rajšp, P. Bauman, F. Strah, J. Stanjko, K. Kozar, F. Rožman, I. Žnidarič, F. Bračko, C. Grosičar, I. Rantaša, S. Červič, I. Breznik, A. Cizl, F. Dunaj, J. Sobočan, E. Cug, S. Žabota, M. Brence, F. Domanjko, M. Vogrinec, F. Plohl, B. Žurman, F. Bratuša, F. Fras.

Ob svojem 10-letnem jubileju je ZLD Gor. Radgona izdala tudi brošuro, na 24 straneh,

»10 let Zveze lovskih družin Gornja Radgona 1967—1977«. Članke so napisali člani lovskih družin, ki jih je dokončno oblikoval urednik brošure Milan Nekrep. V brošuri je prikazano delo lovskih družin v njihovem 30-letnem obstoj in delo ZLD v desetih letih. Iz vsake lovske družine, ki jih ZLD šteje le 5, brošura predstavlja tudi po enega zaslužnega lovca veterana. Brošuro, ki jo je natisnilo ČGP Mariborski tisk, poživlja 14 črno-belih fotografij.

S. Ribič

V jubilejnem letu razvitje prapora

LD Desternik je letos, v letu partijskih in Titovih jubilejev ter 70-letnice SLD, razvila svoj prapor. Razvitje je bilo 19. 6. pri lovskega doma, ki ga je LD dogradila in izročila svojemu namenu pred dvema letoma.

Pri razvitju je imel slavnostni govor ing. Milan Trafela, predsednik IO ZLD Ptuj, ki je orisal pridobitve naše revolucije, poudaril dosežene uspehe v lovstvu in nakazal smernice za nadaljnje delo v smislu zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi.

S posebnim zadovoljstvom smo v naši sredi pozdravili lovskega svetnika in učitelja ptujskih lovcev Alfonza Mazluja, ki je letos praznoval svojo 80-letnico. Tudi on je spregovoril in nam s spodbudnimi besedami zaželel še nadalje uspešno delo.

V kulturnem programu so sodelovali: združeni moški pevski zbori iz Dupleka, Korene in Vumpaha, učenci osnovne šole bratov Reš iz Desternika in mladi Oto Kolednik s svojo trobento.

K. Vela

LZS jih je odlikovala ob 70-letnici SLD

Prejemnike Zlatorogove plakete in reda za lovske zasluge I. stopnje smo objavili že v novembrski številki.

Uredništvo

Ob 70-letnici je izvršni odbor Lovske zveze Slovenije odlikoval več lovskih družin in zaslužnih lovcev. Odlikovani so bili:

— z redom za lovske zasluge II. stopnje:

— lovske družine Dobrovnik, Ljutomer, Log pod Mangartom, M. Sobota, Podlehnik, Poljčane, Pšata, Prebold, Ptuj, Radenci, Škale, Tabor-Sežana, »Udenboršt« in Vojnik;

— dr. Lado Lovrenčič (ZLD Postojna); Ignacy Stachowiak (Poljska lovska zveza); Lovro Šuler (ZLD Gorica); Kazimir Jalovic, Zvonko Laškarin, Velimir Maričič, Stevo Lačan (Lovački savez Hrvatske); ing. Ilija Drozdovski, inženir Aleksander Fredo, Osman Misfari, Nada Angelovska (Sojuzot na lovečkite društva na SR Makedonija); Nuredin Smakoli, Dušan Dukić, Jusuf Alji (SLO SAP Kosova); Nikola Kovačević, Osman Hasimbegović, Stipo Bilan, Rajko Radovanović (SLO BiH); Dušan Bojović, Lazo Radosavljević, Slavoljub Mitrović, Filip Karić (SLO Srbije); Mihajlo Bogonar, ing. Aristid Čorda, Živko Marinković (Lovački savez Vojvodine); Aleksandar Pavlović, Momčilo Vukičević, Dragiša Lučić, Ljubomir Jo-

Člani LD Desternik z lovskim praporom pred svojim lovskim domom

vanović (Lovački savez Crne gore); Marica Pradetto, Anton Haderlap, Franc Pasterk (Klub prijateljev lova Celovec); Antonio Zulian (Regionalna lovska zveza Julijske krajine).

— z redom za lovske za- sluge III. stopnje:

— lovske družine Bled, Boštanj, Dekani, Globoko, Grgar, Hrenovice, Ig, Kog, Krško, Loka, Mozirje, Podbrdo, Podgorje, Prežihovo-Kotlje, Radeče, Rogatec, Ruše, Starše, Šk. Loka, Trnovo, Trnovski gozd, Žalec;

— Silvo Ulaga, Slavko Valentinčič, Henrik Žibert, Drago Rak, Alojz Agrež, Janez Ferlez, Bojan Karče, Edvard Ahac, Franc Gyuran, Anton Hren, Jože Kompan, Ivo Napotnik, Lazo Zrnič, Miha Horjak, Peter Hrastelj, Jože Sušič, Stane Kokalj, Milan Klančnik, Oto Šildenfeld, Franci Golavšek, Jože Goltnik, Ivan Samec, Hubert Kolšek, Franc Verdel, Jože Drobne, Anton Rajgel, Ivan Koželj, Stane Milinar, Franc Kralj, Stane Prašnikar, Jože Radoslovnik, Avgust Travner, Franc Vodušek, Martin Križanec, Ludvik Drimel, Ivan Lakner, dr. Albin Kogovšek, iz ZLD Celje;

Igor Pfajfar, Radovan Marušič, Peter Kunc, ing. Gregor Kersnik, France Zupan, Ivan Zajc, mag. vet. Dominik Rode, Janez Gubanc, Danilo Šolar, Franc Grilc, Alojz Černe, Miha Adamič, Leopold Nagode, iz ZLD Ljubljana; Mirko Verbošt, Oton Brezovšek, Franc Matjašič, Franc Duler, Ivan Štern, Anton Knap, Milan Štumpfl, Franc Frajzman, Vlado Fliser, Franc Felzer, Jože Nekrep, Djuro Čaleta, Ferdo Kolenc, Karel Polanc, Ivan Caf, Vili Mlakar, Ferdo Senkovič, Maks Sušek, Ernest Mlinarič, Karel Zafošnik, Jože Pečovnik, Karel Aberšek, Vinko Drenik, Janez Brlogar, Jože Vajda, Anton Španbauer, Jože Logar, iz ZLD Maribor;

dr. Franc Lebinger, Marjan Pevec, Alojz Kovač, Leopold Dolinar, Alojz Toplikar, Jože Knez, Tomo Lavrinc, Alojz Korimšek, Ivče Berger, Jože Ocepek, Franc Krajnc, Viktor Štern, iz ZLD Savlje;

Janko Poljanec, Rudolf Stopar, Janko Pintar, Stanko Kejžar, Leopold Cvetko, Jože Ješe, Franc Koželj, Vlado Pečenko, Jože Boškin, Dominik Vidic, Egidija Papler, Anton Peternel, Stane Umik, iz ZLD Gorenjske;

Niko Marn, Karel Zemljak, Anton Javorič, Ivan Zagode, Anton Blažič, Viktor Kostevc, Avgust Molan, Ivan Kostevc, Alojz Jelaršič, Anton Račič, Franc Molan, Milan Jelinek, Adolf Vovčak, Avgust Merslavič, Jože Polovič, Avgust Longo, Martin Lepšina, Tone Drugovič, Jože Žabkar, Franc Murko, Dušan Žunič, Franc Preskar, iz ZLD Posavje; dr. Peter Rojc, Silvester Sedej, Milan Golob, iz ZLD Idrija;

Franc Rožman, Matko Vogrinc, Feliks Domanjko, Ožbalt Rožanc, Franc Marold, Boris Žurman, Franc Fras, Franc Bratuša, Oskar Šmid, Rudi Duh, iz ZLD G. Radgona; Štefan Gregur, Jože Bernjak, Geza Fujs, Karel Klement, Evgen Kuštor, Jože Flegar, Ernest Bransberger, Franc Prelec, dr. Franc Starc, iz ZLD Prekmurje;

Ferdinand Zupančič, Marjan Slak, Franc Jarc, Anton Krajnc, Franc Kogoj, Franc Markovič, Alojz Gačnik, Martin Štrumbelj, Peter Henigman, Franc Luzar, Tomo Strel, Bojan Brezovar, Stojan Vojnovič, Leopold Pavlin, Alfonz Gregorčič, Franc Brajer, Anton Jakše, Jože Potočar, Ivan Goršin, iz ZLD Novo mesto;

Alojz Klavara, Viktor Zadravec, Vladimir Hribnik, Zdravko Okroglič, Alojz Ružar, Janko Razpet, Jožef Smrekar, Rudolf Koren, Andrej Hosner, iz ZLD Gorica;

Janko Vatovec, iz ZLD Koper;

Janez Plut, Manek Fux, Janez Pečarič, Janez Klobučar, iz ZLD Bela krajina;

Jože Dolar, Anton Križman, Marko Režek, Janez Hočevnar, Franc Cebin, Rudolf Urh, Mirko Pantar, Franc Kalič, Alojz Pantar, Edvard Poje, Anton Rauh, Jože Piršič, Alojz Češarek, iz ZLD Kočevje;

Ivan Ribič, Ivan Novak, Slavko Markovič, Franc Osterc,

Jože Kralj, Alojz Holc, Franc Sagaj, Stanko Karba, Simon Kutnjak, iz ZLD Ljutomer;

Franc Mlakar, iz ZLD Notranjske;

Ivan Dragar, Cveto Pršle, Zlata Albreht, LZS;

Pavel Krušica, Tomaž Ogris, Mirko Kumer, Erni Županc, Mirko Kelih, Lojze Trunk, iz Kluba prijateljev lova, Celovec;

Evgen Pahor, Jože Pahor, Dario Nanut, Karel Grgič, Karel Tomšič, iz Društva slovenskih lovcev Julijske krajine Dobreodob.

(V prihodnji številki odlikovanci z znakom za lovske za-
sluge.)

Novo finančno poslovanje lovskih organizacij

Z ozirom na nove predpise o finančnem poslovanju društev bo finančno-ekonomski svet LZS do 25. decembra 1977 pripravil in razposlal vsem lovskim družinam in zvezam lovskih družin natančna navodila o novem finančnem poslovanju, tako da bodo o vsem pravočasno obveščene.

**Predsednik
finančno-ekonomskega
sveta LZS:
Andrej Levičnik**

Vprašanja - odgovori

Treba je napraviti red — lok spada na strelišče!

Vprašanje:

V lovišču LD Mokrc sem uro po polnoči, 5. 2. 1977, pri lovu na lisice zalotil dva moža: eden je bil oborožen s sodobnim lokom in puščicami, drugi pa je imel le trinožni stolček. Oba sta bila dobro zavarovana proti mrazu. Na vprašanje, kaj v tem času počneta v lovišču, sta odgovorila, da ju je v naravo

zabila svetla mesečna noč, lok pa sta vzela s seboj za razvedrilo. Naravnost sem jima zabrusil, da sta divja lovca. Do tega prepričanja me je privedlo dejstvo, da je bilo v neposredni bližini, kjer imata možakarja počitniško hišico, najdeno že troje obstreljene srnjadi. Loka jima nisem odvzel, pač pa sem o primeru obvestil pristojno postajo milice in pokazal mesto, kjer sem se srečal z divjema lovčema.

Če bi npr. član LD šel v sosednje lovišče s pastjo na rami in bi ga pri tem zalotil član LD, ki upravlja to lovišče, bi bil prvi lahko obtožen za prekršek po čl. 49 Zakona o varstvu, gojitvi in lovu ter upravljanju lovišč in bi bil za prekršek lahko kaznovan po čl. 82 citiranega zakona z denarno kaznijo od 100 do 2000 din.

Zanima me, ali bi se proti divjemu lovcu lokostrelcu tudi lahko uporabila enaka sankcija. Ali pa se bo morda našel kdo s trditvijo, da zakonodajalec »z drugimi lovniimi sredstvi« ni mislil tudi na lok?

Ne vem, kaj naj bi strokovnjaki v zvezi s sodobnim lokom in puščicami še ugotavljali, če vemo, da so že naši predniki vseskozi od kamene dobe do iznajdbe puške uspešno lovili z lokom. Tudi Valvasor piše, da so v njegovi dobi najboljši lokostrelci streljali tudi do 560 m, da je bilo sramotno zgrešiti na 200 m in da je puščica na to daljavo prebila 3 cm debel ploč.

V našem lovišču je opisani primer že drugi, da smo se srečali z lokostrelci. Zanima me, če so taki primeri tudi drugod po Sloveniji in kaj je Lovska zveza Slovenije storila, da bi pristojni organ izdal predpis, ki bi lok spravil na strelišče. Če to velja za zračno puško, naj bi veljalo še toliko bolj za lok, ki ga glede uporabnosti za divji lov z ozirom na domet in učinek izstreljene puščice ne moremo primerjati z zračno puško!

France Knavs

Odgovor:

Izvršni odbor LZS je prek Republiškega sekretariata za notranje zadeve SRS pričel

postopek za spremembo Zakona o orožju, ki naj lok in lokostrel opredeli kot vrsto orožja, ki ju je dovoljeno uporabljati le na streliščih.

Menimo pa, da je dokaj jasen 48. člen Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi, ki v točki 2 pravi, da »je divjad dovoljeno loviti samo z lovskim orožjem in z lovskimi naboji, ustreznimi za posamezno vrsto divjadi«. Lovsko orožje so pa po 3. čl. zakona o orožju le lovske puške raznih kalibrov z risanimi ali gladkimi cevmi! Lok torej ni lovsko orožje! Je pa gotovo lovno sredstvo. Dokaz za to je dejstvo, da v nekaterih deželah — celo najbolj »civiliziranih« — streljajo z lokom tudi veliko divjad. Nejasnost je le v tem, da lok ni »prepovedano sredstvo«, o katerem govori tč. 10 člena 82. Tudi s tega vidika je torej prav, da je IO LZS začel omenjeni postopek.

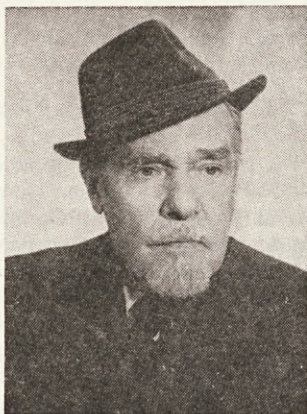
Uredništvo

Jubilanti

Črtomir Zorec — sedemdesetletnik

Bivši direktor srednje tehniške šole v Kranju, dolgoletni član Lovske družine Jošt, njen tajnik sedem let ter deset let član njenega nadzornega odbora je svoj jubilej praznoval 14. oktobra 1977. Po upokojitvi se je kot kustos Prešernovega spominskega muzeja ves posvetil raziskovanju Prešernovega življenja. O Prešernu-lovcu je leta 1971 pisal tudi v našem glasilu. V zadnjih letih je našega lovskega druga prevzel krajepisje: dvakrat tedensko opisuje v kranjskem poltedniku Glasu slovensko zamejstvo in gorenjske ljudi ter kraje, ki jih vse tudi prepušča.

Jubilant je dobitnik gorenjske Prešernove nagrade in občinske nagrade Kranja, je nosi-

Črtomir Zorec

lec več državnih odlikovanj in kot lovec znaka za lovske zasluge.

Družbene obveznosti mu ne dopuščajo, da bi se lovstvu bolj posvečal, zato si je nekako »v uteho« postavil sredi lovišča svoj lesen »Tuskulum«, zavetje miru in tišine. V svoji kočici preživlja vse proste ure — seveda ne v brezdolju. V gozdni samoti pod Joštom najlaže piše — tako pravi sam. Zato mu želimo le to, da bi mu pero še veliko let ne omahnilo iz rok.

Lovski tovariši in
drugi Gorenjci

Franc Petan je bil rojen 10. 5. 1907 kot kmečki otrok v hribovski vasi Sromlje pri Brežicah. Tu je živel vse do konca druge svetovne vojne, ko se je preselil v Brezino. Že kot mladenič je vzljubil

Alojz Uršič

Franc Petan

naravo, njene lepote in s tem tudi divjad, ki jo je skrbno čuval. Leta 1936 je postal zakupnik lovišča Sromlje.

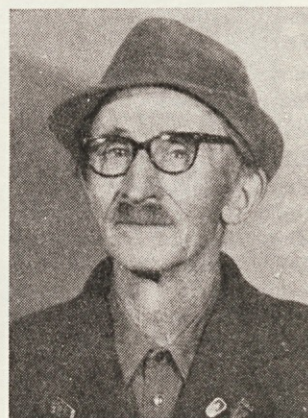
Kot zaveden Slovenec je v času okupacije postal aktiven borec za svobodo. Stotine partizanov Kozjanskega odre- da je našlo zavetje na njegovi kmetiji v Sromljah.

Je ustanovni član LD Artiče in bil agilen delavec v lovstvu. Starešina LD je bil 2 leti, gospodar 2 leti, lovski čuvaj 12 let in 3 leta predsednik disc. razsodišča. Botroval je tudi praporu LD Artiče.

Ob 70-letnem življenjskem jubileju, ki ga je praznoval letos v maju, mu nekoliko pozno, a zato enako pristrčno čestitamo in mu želimo še veliko življenjskih praznikov. Za vsa njegova dela v našem lovišču in naši LD pa še enkrat iskrena hvala!

LD Artiče — J. E.

Rado Šušteršič

Alojz Uršič je 2. 6. 1977 izpolnil 80 let življenja. Z enainvajsetimi leti je že postal lovski čuvaj. Čuval je divjad in gozdove, vendar le za bogate zakupnike lovišč. Stoinstokrat je »prečesal« kamniške gozdove, številnim lovozakupnikom je služil predvsem zaradi ljubezni do gozdov, gora in divjadi. Vsaka grapa, vsaka skala v Grohatu, v Hudem koncu in drugod mu je bila draga znanka. Po osvoboditvi pa je tudi lovski čuvaj lahko postal lovec. In Alojz je bil med ustanovitelji naše LD, potem vseskozi njen član, kar je še danes, in nad 10 let vzoren lovski čuvaj tudi v našem družinskem lovišču.

»Leta beže v dobrem in slabem. Vse se je močno spremenilo, le v gozdovih, v krošnjah dreves, še enako lepo šumi, kot je v moji mladosti. To je najlepša muzika. Njej enakovredno je le še zvočenje goničev skozi zlati jesenski gozd,« pravi naš jubilant Alojz.

Iskreno mu čestitamo k visokemu jubileju.

Člani LD Stahovica

Rado Šušteršič je 22. 7. 1977 dopolnil svojih 70 let. Absolutiral je kmetijsko šolo na Grmu ter višjo gospodarsko šolo v Pragi. Lovec je bil že pred drugo svetovno vojno, na območju Mednega pri Ljubljani, več let tudi zapri-seženi lovski čuvaj. Kot zaveden rodoljub se je že leta 1941 odzval klicu OF in bil požrtvovalen aktivist NOB vse do konca vojne. Po osvoboditvi si je postavil domačijo sredi šenčurskih gozdov, kjer je ustvaril tudi planjavo dišečih vrtnih jagod in žlahtnega sadja.

Je soustanovitelj LD Šenčur in bil član njenega UO ter raznih komisij od leta 1958 do 1964. V teku let je vzredil veliko osirotele srnjadi in prek 200 fazanov. Zelo požrtvovalen je tudi pri gradnji lovskih naprav. LZS mu je izrazila svoje priznanje z odlikovanjem — znakom za lovske zasluge.

Dragi Rado, še veliko zdravih in zadovoljnih let!

LD Šenčur — L. P.

Lovska kinologija

Medrepubliška preizkušnja (tekma) ptičarjev in šarivcev v vodnem delu v Ljutomeru

Preizkušnjo sta priredila DLOP in podružnica DLPŠ za Pomurje in Podravje, Ljutomer, na Ribnikih v lovišču LD Ljutomer, 17. 9. 1977.

Na predvečer tekme je bil zbor sodnikov, ki smo se ga udeležili: M. Ivezić, F. Rakuš, B. Leskovic, R. Černič, H. Hellenkamp iz ZR Nemčije in podpisani. Prireditelja so zastopali F. Feuš, M. Munda in V. Pirher. Prireditelj je obiskal tudi Polde Maček, predsednik KZS.

Vodja tekme je bil F. Feuš, vodja sodniškega zbora pa podpisani. Za ocenjevanje v vsaki disciplini (prosto šarjenje v ločju, šarjenje za izpuščeno raco, prinašanje race iz globoke vode) smo določili po dva sodnika. Vodja administracije je bila Ančka Udovič.

Na dan tekmovanja smo se zbrali pri Ribnikih vsi že omenjeni, 19 vodnikov s svojimi psi (zastopani: kdl. ptičarji, žimavci, prepeličarji, epagnuel bretoni), veliko lovskih pripravnikov in drugih gledalcev.

Po pozdravnem govoru vodje tekmovanja F. Feuša je govoril Alojz Špindler, predsednik izvršnega odbora ZLD Ljutomer. Opisal je razvoj lovstva in kinologije na območju Ljutomerske zveze in izrazil željo po še večjem napredku kakor tudi, da bi se v prihodnje medrepubliških preizkušenj udeležili tudi vodniki s svojimi psi iz drugih jugoslovanskih republik. (Na žalost letos ni bilo nobenega tekmovalca iz drugih republik.)

Vodno delo se je ocenjevalo po Pravilniku o VUP ptičarjev, z dodatkom, da se ocenjuje tudi nos. Poleg predpisane v pravilniku je bila za dosego I. nagradnega razre-

da potrebna za nos ocena 4, za II. nagradni razred ocena 3, za III. razred ocena 2, za »zadovoljivo« pa ocena 1. Za tekmovanje so bile uporabljene race mlakarice iz umetne zreje.

Pri razvrstitvi v nagradnem razredu pri enakem številu točk smo upoštevali tudi čas prinašanja race iz globoke vode.

Od skupnega števila nastopajočih psov (19) se jih je s svojimi uspehi uvrstilo 13 v I. nagradni razred, 4 v II. razred, 2 pa sta ostala brez uspeha.

Deset najboljših:

1. DIBA Prleška, žimavka, 76 točk, I. a nagradni razred — lastnik in vodnik Ignac Horvat, Dol. Bistrica.
2. DRIN, epagnuel breton, 75 točk, I. b — lastnik in vodnik Amadej Ferfolja, Orehovlje pri Novi Gorici.
3. CIGO Prleški, žimavec, 74,5 točke, I. c — lastnik in vodnik Vojko Pirher, Ljutomer.
4. DIK (AS), nemški kdl. ptičar, 74,5 točke, I. d. — lastnik in vodnik Vinko Lenart, Rače.
5. ASTRA, nemška kdl. ptičarka, 74,5 točke, I. e — lastnik in vodnik Ivan Ekar, Sp. Polskava.
6. AMOR Apaški, žimavec, 74,5 točke, I. f — lastnik in vodnik ing. Janko Vršič, Ljutomer.

7. ACO (ARI), nemški prepeličar, 70 točk, I. g — lastnik in vodnik Ivan Rojc, Žalec.

8. DIK Apaški, žimavec, 70 točk, I. h — lastnik in vodnik Franc Mohorko, Lešje.

9. EDA Poljčanska, nemška prepeličarka, 67 točk, I. i — lastnik in vodnik Božo Suhadolnik, Borovnica.

10. ACI Anovski, nemški kdl. ptičar, 67 točk, I. j — lastnik in vodnik Janko Repina, Vosek pri Pesnici.

Ignacu Horvatu, ki je na tekmovanju s svojo psico Dibo dosegel najboljši uspeh, je predsednik Kinološke zveze Slovenije Polde Maček izročil prehodni pokal in pokal KZS ter praktično darilo. Tudi drugi uspešni tekmovalci so dobili nagrade in priznanja. Posebej je treba pohvaliti nemške prepeličarje, ki so se v vodnem delu pokazali skoraj enakovredni ptičarjem. Manjka pa jim pravilnega šolanja. Favoriti za vodno delo še nadalje ostanejo žimavci, za njimi so kdl. ptičarji in tudi bretonci se je izkazal v vodi kot vsestransko uporaben pes.

Če primerjamo I. tekmo s to, ki je bila III., lahko rečemo, da so se uspehi na splošno trikratno izboljšali. Takrat je bilo treba pse na vse mogoče načine spodbujati, da so šli v vodo, na tej tekmi so pa skoraj vsi to storili že na prvo povelje.

Vodnikom čestitam k uspehom njihovih psov in se

vsem sodelujočim zahvaljujem, še posebno pa sodniku Hubertu Hellenkampu iz ZR Nemčije, ki se je o našem delu nasploh pohvalno izrazil.

Ivan Udovič,
vodja sodniškega zbora

Uporabnostna tekma za CACT-YU jamarjev v Cerkljah pri Krškem

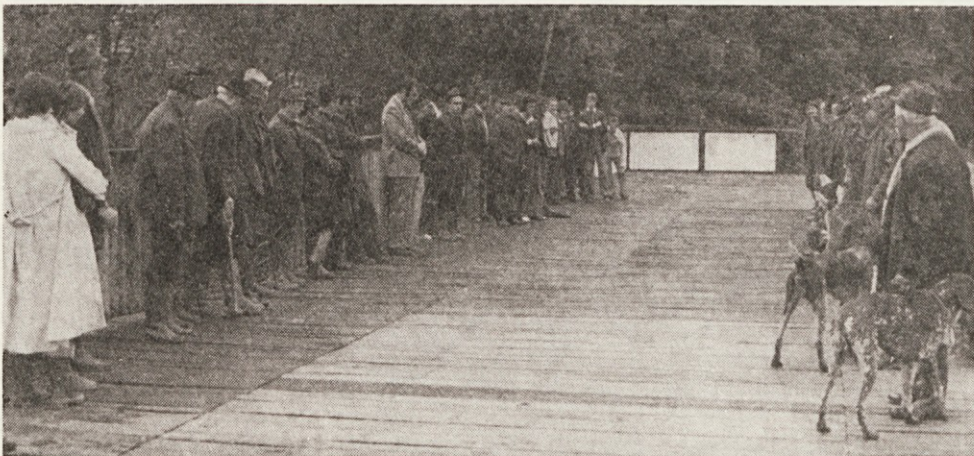
Ta zvezna vsestranska uporabnostna tekma psov jamarjev je bila 25. 9. 1977, pod okriljem prireditelja Kluba ljubiteljev psov jamarjev (KLPJ).

Sodniki smo bili: Milan Kranjc, Lojze Mlakar, Vinko Foršček in podpisani kot glavni sodnik. Vodja tekme je bil sodniški pripravnik Janez Gliha.

V rovu smo ocenjevali: ostrost, vztrajnost, glas, iskanje in izvlačenje mrtve divjadi. V vodi: šarjenje, iskanje race in prinašanje iz globoke vode. Na krvnem sledu: sledenje na slednem jermenu in vedenje ob mrtvi divjadi. Na planem: voh, grmarjenje, gonjo (sledo ali vidoglasna), prinašanje male divjadi, odložitve z obnašanjem po streli. Vodljivost in poslušnost smo ocenjevali pri vseh disciplinah.

V rovu sta bila jazbec in lisica. Za delo na vlaki smo imeli fazane, za vodno delo race mlakarice, za sledenje po krvnem sledu uplenjeno

Pred pričetkom III. medrepubliške tekme ptičarjev in šarivcev v vodnem delu, ki je bila 17. 9. 1977 na Ribnikih v lovišču LD Ljutomer

srno in za izvlačenje mrtvo roparico.

V neposredni bližini Cerkelj je nov umetni rov (širina 18 cm, višina 20 cm), ki je od vhoda do prvega kotla dolg 6 m. Tu se rov razdeli v dva kraka, dolga po 3,5 m, ki se končata vsak s svojim kotlom. Velikost vsakega kotla je: 60 × 60 — višina 20 cm. Stene rovov in kotlov so betonirane, dno pa je stlačena ilovica. Rov je pokrit z deskami — plohi. Pred vsakim kotlom in na njem je železna mreža — rešetka. Rešetka nad kotlom je pokrita še z lesenim pokrovom. Tudi nad rovom pred kotlom je pokrov, dolg 1 m, da lahko odkrijemo rov in odstranimo psa, če je treba. Za izvlačenje mrtve divjadi je v neposredni bližini tega rova še poseben rov, dolg 4 m, sicer pa enakih mer kakor glavni rov. Delo v vodi je bilo v reki Krki, delo na polju in po krvnem sledu pa v predelu lovišča LD Cerklje, kjer je bilo dovolj zajcev, kar je neobhodno potrebno za uspešno izvedbo takšne tekme. Krvni sledovi so bili dolgi po 150 m in položeni zjutraj. Sledenje se je začelo 3 ure po polaganju.

Tekmovanje je otvoril Ivan Rojc, podpredsednik KLPJ, z uvodnim govorom. Med udeleženci je predvsem pozdra-

vil predstavnika kluba ljubiteljev jamarjev Hrvatske Ivico Peharaca, Lojzeta Arka, tajnika ZLD Posavje, in predsednika LD Cerklje Staneta Gašperina

Tekmovalo je 7 psov: 2 kdl. jazbečarja, 5 lovskih terierjev. Žal je bil iz drugih jugoslovanskih republik samo eden (iz Hrvatske), kljub nazivu »zvezna« tekma.

Razmeroma so bili vsi psi zelo uspešni, čeprav se v nagradni razred 2 nista uvrstila. V delu na planem kakor v vodi sta jazbečar in terier dokazala, da sta splošno uporabna psa. Vsi psi, razen enega, so sledoglasni in vztrajni. Iskali so smotno, z dobrim vohom, malo vihravo, sicer pa sledili zanesljivo. V rovu so bili na splošno zelo uspešni, ker so bili v glavnem dobro pripravljeni, razen za izvlačenje mrtve roparice.

Posebno pozornost je zbujal izredno lep, razmeroma mlad lovski terier Ber, ki ga je vodil Željko Iztok iz Zagreba. Skupno je osvojil kar 210 točk (po točkah tretji najboljši), a se ni uvrstil v noben nagradni razred, ker je popolnoma odpovedal na krvnem sledu. Če bi bil na krvnem sledu kolikor toliko uspešen, bi lahko dosegel I. nagrado. V tej disciplini je

odpovedal zato, ker ga vodnik tega sploh ni učil. Rezultati so bili razglašeni ob 16.30 v gostišču Vahčič v Cerkljah. Zaslužena priznanja v obliki ličnih pokalov KLPJ so dobili:

1. Tone Poljanec iz Škofje Loke s psico BARO, JRLT, ki je dosegla II. A oceno.
2. Stanko Herle iz Potoške vasi pri Zagorju, s psico ACO, JRLT, ki je dosegla II. B oceno.
3. Ivan Pintar iz Grajske vasi pri Gomilskem, s psom TEDIJEM, JRJKi, ki je dosegel III. A oceno.

Ing. Marijan Cvenkel,
kinol. sodnik

»Sežunov memorial« — republiška poljska tekma ptičarjev

Bila je 24. 9. 1977 v lovišču LD Ptuj. Hkrati je bila ta tekma tudi izbirna za evropski šampionat ptičarjev — angleških in kontinentalnih. (Šampionat je bil 12. in 13. oktobra 1977, v Padeju, AP Vojvodina.)

Tekmi sta prisostvovala selektorja psov za šampionat: prof. dr. Radivoje Žakula iz Novega Sada in Dušan Bošnjaković iz Beograda.

Prireditve je počastil s svojo udeležbo tudi Otmar Kreačić, predsednik Kinološke zveze Jugoslavije.

Tekma je bila v počastitev našega pokojnega kinološkega in lovskega strokovnjaka Bogdana Sežuna. V naši sredi smo imeli čast pozdraviti tudi hčerko in vnukinjo pokojnega Bogdana, ki sta spremljali tekmo od začetka do konca, ko je tovariš Korošec, zastopnik ZLD Ptuj, navzočim orisal delo in zasluge Bogdana Sežuna za našo kinologijo, še posebno za delo psov ptičarjev.

Divjadi je bilo dovolj, z izjemo zajcev. Ovira za delo so bile koruzne njive. Ta visoka poljska kultura zaradi nepreglednosti ne ustreza za takšne prireditve.

Nastopilo je 9 psov, izmed katerih jih je bilo 6 uspešnih — vsi so dosegli prvo oceno:

1. Blic Obreški, JRPki, 201 točka, 1a ocena, lastnik in vodnik Jože Štebih, Ptuj.
2. Diba Prleška, JRPos, 194 točk, 1b ocena, lastnik in vodnik Ignac Horvat, Dol. Bistrica.
3. Čela Obreška, JRPki, 189 točk, 1c ocena, lastnik in vodnik Alojz Fišinger, Slov. Bistrica.
4. As Dinverski, JRPki, 189 točk, 1d ocena, lastnik in vodnik Mirko Korošec, Ptuj.
5. Aní von der langen Heide, JRPki, 188 točk, 1e ocena, lastnik in vodnik dr. Branko Kristen, Slov. Bistrica.
6. Cigo Prleški, JRPos, 184 točk, 1f ocena, lastnik in vodnik Vojko Pirher, Ljutomer.

Visoka raven preizkušenih ptičarjev se izraža tudi v povprečnih ocenah: nos in staja 3,75, hitrost 3,62, vztrajnost 3,75. To so predmeti zasnove, slabši pa je uspeh v predmetih, katerih je psa treba učiti: odložitev 2,50, prinašanje zajca 2,62, iskanje izgubljenih perjadi 2,87, prosto iskanje zajca 2,37.

Tudi pri nas se lov spreminja in vedno bolj je potreben pes za delo po strelu, pri iskanju obstreljene male kakor velike divjadi oziroma pri vsem, kar je s tem v zvezi. Tega pa je psa treba predvsem učiti.

V predmetu vzdržnost pred zajcem je pokazal pozitivno

Kratkodlaka ptičarka Kara z leglom iz Zg. Ščavnice, rejec Franc Vajnhandl Foto V. Ferluga

znanje le Blic Obreški. Do konca tekmovanja je dozorela tudi odločitev, da bosta na evropskem šampionatu zastopala Slovenijo omenjeni Blic in njegov vodnik Jože Štebih.

Ivan Caf,
kinol. sodnik

Preizkušnja naravnih zasnov goničev in brak-jazbečarjev v Cerknem

ZLD Idrija je za 25. 9. 1977 pripravila preizkušnjo naravnih zasnov (PNZ) goničev in brak-jazbečarjev. Pred gasilskim domom v Cerknem se je jutraj v določenem času zbralo precejšnje število lovcev, in 33 lovskih pripravnikov (ki morajo obvezno prisostvovati tudi kinološkim prireditvam in voditi »Dnevnik lovskega pripravnika«, kamor vpisujejo tudi svoje udejstvovanje na kinološkem področju).

Na PNZ je 19 lovcev privedel vsak svojega psa.

Ocenjevala sta, vsak svojo skupino, sodnika Henrik Vadnov in Silvo Pavlinc. Preizkušnjo je vodil Jože Oblak, kinološki sodnik in član LD Porezen-Cerkno.

Izmed 19 psov jih je uspešno opravilo preizkušnjo 16, od katerih pa imajo 4 zrejo prepepov. PNZ niso opravili 3 psi.

Najboljšo oceno je dobil brak-jazbečar Ardin.

Anton Razpet

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno opravili preizkušnjo. Kratice d, pd, odl pomenijo telesno oceno dobro, prav dobro, odlično.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Fantan Mutški, odl — Hima, odl. Leglo 10. 12. Rejec Feliks Lubas, Vuzenica 247. Aron, pd — Dina Velikolaška, pd. Leglo 4. 12. Rejec Ivan Bolčina, Knežak, Mašun.

Balkanski goniči (JRGb):

Culo, odl — Alka, pd. Leglo 26. 11. Rejec Janez Orešnik, Partizanski klanec 20, Vrhnika.

Hannovrski barvarji (JRHb):

Heimo v. Fischhorn, odl — Tisa Podstenska, odl. Leglo 26. 11. Rejec Maks Konečnik, Roška 25, Kočevje.

Nemški kratkodlaki ptičarji (JRPki):

Cilj, odl — Aga. Leglo 30. 9. Rejec Borut Škulj, Vodnikova, Ljubljana.

Kinološka zveza Slovenije

V spomin

Dr. Ivan Brlić, odvetnik, književnik in član LD Mokrice, je po dolgi mučni bolezni odšel v večna lovišča, v 83. letu starosti. Lovec je bil že pred vojno, po vojni pa je bil med ustanovitelji naše LD. Kot ljubitelj narave in divjadi je veliko prispeval za napredek lovstva na našem območju. Tajnik LD je bil 17 let.

Pokopali so ga 26. 4. 1977 v Slavovskem Brodu v družinski grobnici.

Dr. Ivan nam bo ostal v lepem in častnem spominu.

Lovci LD Mokrice — F. J.

Milan Ivković iz Biške vasi pri Mirni peči nas je 11. avgusta 1977 mnogo prezgodaj za vedno zapustil, v 54. letu starosti. Bil je predan član zelene bratovščine, nad 5 let starešina LD Mirna peč in toliko časa tudi član UO lovske zveze v Novem mestu.

Rojen je bil v vasi ob reki Uni v Bosni. Že leta 1941 je aktivno sodeloval v vsesplošni ljudski vstaji, potlej pa je postal borec liške udarne brigade. Leta 1942 se je boril na Kozari v V. in VI. ofen-

Milan Ivković

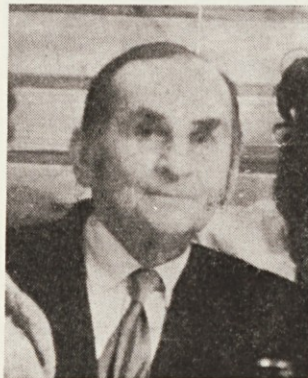
zivi, na Sutjeski in Tjentištu. Prejel je več visokih odlikovanj. Tudi po vojni je ostal zvest svojim idealom. Kot rezervni major je aktivno deloval v organizaciji rezervnih starešin in v družbenopolitičnih organizacijah svojega novega kraja, kjer si je ustvaril svoj drugi dom. Tovariš Milan bo ostal v spominu širokega kroga znancev, prijateljev in sodelavcev kot človek velikega srca in vselej prešernega duha, v vrsti lovskih tovarišev pa ostaja za njim globoka vrzel.

LD Mirna peč

Vinka Novaka smo 11. junija 1977 položili k večnemu počitku na žalskem pokopališču. Zapel mu je lovski rog in iz lovskih pušk so odmevali streli našemu zaslužnemu članu v slovo.

Težka bolezen je Vinku že nad leto onemogočala lovsko

Dr. Ivan Brlić

udejstvovanje. 3. junija je povsem tiho praznoval svoj 71. rojstni dan, čez nekaj dni — 7. junija — pa mu je smrt pretrgala življenje.

Ko se je leta 1945 vrnil iz NOV, je pomagal ustanoviti našo LD. Gospodar LD oziroma tajnik je bil od leta 1945 pa vse do leta 1960. Zatem je bil še 5 let član UO brez posebne funkcije. Ima velike zasluge za gojitev divjadi in za druge uspehe v našem lovišču oziroma v lov. družini. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge,

Vinko — oziroma Cena, kakor smo ga klicali — je bil naš dober, iskren lovski tovariš, ohranili ga bomo v častnem spominu.

LD Žalec — J. K.

Simon Kutnjak je odšel v večna lovišča 21. 10. 1977, star 68 let. Lovec je postal že pred vojno in bil član zelene bratovščine polnih 40 let. Leta 1945 je sodeloval pri ustanovitvi LD Razkrižje in bil njen starešina do leta 1948, ko se je ta LD priključila LD Ljutomer. Tudi v tej LD je bil zelo delaven vse do lanskega leta: vseskozi je bil član UO ali član disciplinskega razsodišča in kot dober poznavalec lovišča dve desetletji odličen lovovodja.

Lovska zveza Slovenije je našega vestnega in vsestranskega aktivnega člana odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje.

V NOB je sodeloval od leta 1943. Po vojni je bil 18 let predsednik OF oziroma SZDL v Razkrižju, bil tudi ustanovni član kmetijske zadruga v Razkrižju in njen predsednik, hkrati pa tudi odbornik Okrajnega LO Ljutomer. V pevskem zboru oziroma oktetu KUD »Ivan Kavčič« — Ljutomer je kot odličen pevec sodeloval ves čas obstoja tega zbora.

Našega dobrega tovariša in lovca smo na zadnji poti spremili v polnem številu in z lovskimi častmi. Ohranimo ga v najlepšem spominu!

LD Ljutomer — I. Janko

Lovski oprtnik

Madež na lovcih med Vrabčami in Štjakom

Desetletni sin Stojana Saražina iz Dolenj pri Štanjelu je 28. novembra lani tragično umrl zaradi cianovodikove ampule, ki jo je našel v potoku. Omenjeni dogodek je še zlasti odjeknil v javnosti, ko so o njem pisali časopisi. Objavljamo skrajšano pismo prizadetega očeta, ki naj bo v opozorilo vsem, kaj se lahko zgodi. Hkrati pa poudarjamo, da je po 48. členu novega lovskega zakona uporaba cianovodika za lov prepovedana. Izjemno se sme ta strup uporabiti le z dovoljenjem republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Proti kršilcem je predpisana denarna kazen od 100 do 2000 din.

Uredništvo

Dovolite mi, lovci, čeprav nisem iz vaših vrst, tudi ne kak pisec, ampak kmet, ki se preživlja s trdim, poštenim delom, da tokrat spregovorim tudi jaz v vašem glasilu.

Morda bo iz napisanega razbral moja bolečino tudi tisti, ki je s skrajno malomarnostjo in brezvestnostjo povzročil tragično smrt mojega draga edinega sina, v šoli odličnega učenca. V potočku, le kakih 400 m od doma, je pobral na videz nič nevarno kroglico — cianovodikovo ampulo.

Kdo je povzročil nesrečo? Vsekakor tisti, ki je tod v bližini nastavljal lisicam strup. Zakrivil je, četudi ne naklepno, gnusen zločin, umoril nedolžnega otroka, nas oropal sina, prizadejal vsej moji družini strašno rano in nam zagrenil življenje. Tudi lovcem tukajšnje Lovske družine Štjak-Vrabče je prizadejal neprecenljivo moralno škodo. To je bil eden izmed domačih lovcev, velik brezvestnež, ki bi moral vedeti, da je po zakonu prepovedano nastavljanje vabe s cianovodikom vsakršni divjadi, tudi lisicam. On vam je, lovci s tega območja, med trofeje na stene vaše nove lovske kočice vrnil tudi sicer nevidno podobo mojega umorjenega sina. Ne morem in ne znam si razlagati vaše neprizadetosti, ko mi na vprašanje — če se čutite vsaj moralno prizadete — vsi odločno odgovarjate z »ne«. Naključje je hotelo, da so lovci zvedeli za to tragedijo še istega dne, 28. novembra, zbrani pri slovesni lovski ve-

čerji v lovski koči. In večini ni bilo prav, da jim je bila ta novica sporočena prav na slovesnosti, češ zakaj se s tako neprijetno vestjo ne počaka na naslednji dan.

Neposredno po tem dogodku me je obiskalo več novinarjev, ki so se podrobno zanimali za nesrečo. Eno izmed vprašanj je bilo tudi: »Ali so ljudje na tem območju že kdaj našli kaj podobnega?« Odgovoril sem: »Prav te dni je otrok iz bližnje vasi v šoli zatrjeval, da je našel prav takšno kroglico lani ob nastavljeni pasti za lisico in da je ni pobral.«

Kako neizmerno bi bil jaz in vsa moja družina hvaležna komurkoli, ki bi nas prej opozoril, da je ob potoku nastavljen cianovodik. Potem se 28. novembra lani naš otrok ne bi šel igrati k potoku.

Nisem imenoval lovca, ki bi utegnil nastaviti ampulo, a že mi je eden izmed lovcev grozil s tožbo, če bom s tem v zvezi kaj napisal, ne da bi predhodno vprašal, kaj bom pisal.

O nesreči mojega sina je na kratko poročalo »Delo«, obširneje pa Jana, Arena in Primorske novice. Mnogi bralci so moji družini izrazili bodrilne besede. Dogodek so obžalovali tudi nekateri oddaljeni lovci. Vsem tem še enkrat iskrena hvala za izraze sožalja! Toda, kaj naj odgovorim tovarišu iz Malgaja v Bosni, ki je pred časom občutil prav takšen udarec usode, in me v pismu sprašuje, kako nam je stala ob strani lovska družina?

Spregovoriti moram trpko resnico: V imenu lovske družine nihče ni obžaloval tega strašnega dogodka, nekaj lovcev pa mi je stisnilo roko. Na splošno pa so tukajšnji lovci pobegnili s prizorišča nesreče. Razumem, da se ni lahko približati staršem v takem primeru, a kljub temu...

Predsednik lovske družine mi je ušel, ko sem mu zastavil nekaj vprašanj. »Nisem smatral za potrebno, da bi lovska družina o tem razpravljala,« je odvrnil in šel. Toda, ko je šlo le za domnevni utajeni odstrel srnjadi, je bila seja LD sklicana po hitrem postopku...

Vem, da strašnega dejstva ni moč več spremeniti, odgnati tudi ne sence, ki je legla na vse tukajšnje lovce, morda le zaradi enega samega neodkritega storilca.

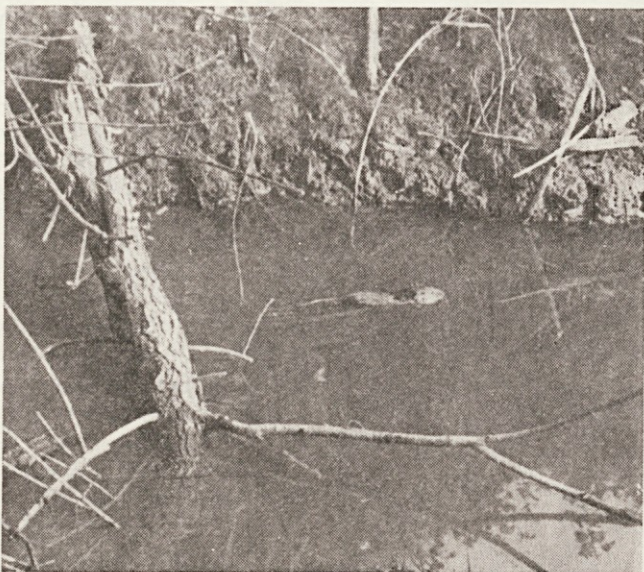
Stojan Saražin

Pižmovke

Opazujem jih že skoraj štiri leta. Živim namreč na območju Lovske družine Makole. Po njenem lovišču teče reka Dravinja in vanjo se tukaj tudi izliva manjša Ložnica, ki je biološko skoraj mrtva reka. Ob regulaciji Ložnice pa so ob njej ostali številni rokavi z vodo, kjer se je pričelo razvijati življenje. Dravinja, s številnimi zavoji, ima počasen tek. Močno je obraščena z grmovjem in travo. In v tem okolju so pižmovke vedno pogostejše. Pižmovka se mora krepko boriti za svoj obstoj. Številni lovci jo imenujejo »nagnusna podgana« in kot taka je njihova tarča skozi vse leto. Na srečo ima pižmovka izredno izostrene čute, predvsem sluh. Zato je redek plen »nedeljskih« lovcev. Če hočete dobiti pižmovko, jo je treba potrpežljivo čakati. Ribiči dolžijo pižmovke, da jim »žrejo« ribe. Odkar jih opazujem, niti

Pižmovka plava na pašo

Foto B. Reisman

Klic zelenih Logov

Franjo Kozelj

Že kliče rog veselo
le vkup vsi lovci zdaj,
pokati bo spet začelo,
tako veselo kot nekdanj!

S Planince veter brije
v Logih listje šelesti,
na Koretno sonce sije,
vsak grmiček oživi.

Od Miklavža do Ločnega
in od Prelog do Vrha
prelepa šmarska je ravnica,
tam lovec topel dom ima.

Kdaj zopet tod bom hodil,
gledal srnice z Logov,
več po tujem ne bom blodil,
zato želim si spet domov?

enkrat nisem videl, da bi pižmovka lovila ribo oziroma je nesla v gobčku. Sicer je pa pižmovka glodavec in ima raje rastlinsko hrano kakor mesno.

Na »pašo« hodi iz svojega rova, ki si ga izkoplje v bregu reke oziroma potoka. Njeno domovanje je zgrajeno podobno kakor lisičina. Vhod v rov je pod vodno gladino. Tako popolnoma nemoteno in varno lahko izplava iz svojega domovanja. Pogosto nekaj časa plava pod vodo, nato pa povsem na drugem koncu izplava na površje. Včasih iz vode moli samo glavo. Ko ugotovi, da je zrak »čist«, mirno in tiho plava po vodni gladini. Tudi na kopnem je izredno spretna. Na »pašo« hodi po svojih stezah. Spreddaj v ustih ima dva močna glodača in z njima trga travo. Nekaj trave takoj poje, s precej velikim šopom pa splava nazaj v rov. Tam jo verjetno v miru poje.

Pižmovka ima tudi izredno lep kožušček. Najlepši je pozno jeseni in v vseh zimskih mesecih.

Najuspešnejši lov na pižmovko je zgodaj jutraj ali pozno zvečer. Pižmovka se pozimi, kadar posveti razmeroma toplo sonce, tudi rada sonči. Poseben užitek je lov nanjo v pozni jeseni ob polni luni. Lovci naj bi lovili predvsem pižmovke z zimsko dlako. Čeprav pižmovko lovski zakon ne ščiti — torej je nezaščitena divjad vse leto — naj je lovci spomladi in poleti ne bi lovili, kajti prav lahko se zgodi, da ustrelijo pižmovko — mater. O posledicah in strašni smrti mladicev raje ne bi pisal.

Branko Reisman

Presekana volčja pot

V zadnjih letih se precej piše, da so volkovi malone zginili iz slovenskih gozdov, zato je novi lovski zakon predpisal lovopust na volka v SR Sloveniji in ukinjena je nagrada za uplenjenega volka. Volkov pri nas res ni veliko, so pa še po kočevskih, notranjskih in snežniških gozdovih, medtem ko jih v drugih predelih Slo-

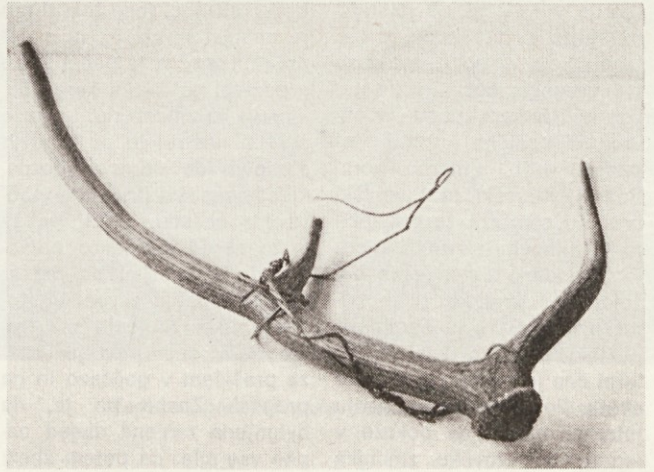
venije ni. Zatorej sta ukrep o lovopustu in ukinitve nagrade za uplenjenega volka pravilna.

Navzočnost volkov dokazujejo v določenih časovnih presledkih ostanki njihovih pojednin po loviščih. To pa ni velika škoda, saj je znano, da prve žrtve postanejo bolne ali slabotne živali. Ti volkovi se stalno zadržujejo po omejenih gozdovih in ne v velikih skupinah.

Drugače pa je z volkovi, ki v zimskem času vdrejo iz Gorskega kotarja in v večjih krdelih križarijo po snežniških in notranjskih gozdovih ter spotoma pokoljejo vso divjad, ki jo dosežejo. Največkrat pridejo prav v času, ko je velik sneg, ki ovira parkljusto divjad pri hoji in pri prehranjevanju. Še posebno kritično je bilo pri čez dva metra debelem snegu marca-aprila 1976. Divjad je bila tako rekoč blokirana tam, kjer se je ob snežnem metežu znašla. To pa je bilo usodno, kajti lepo vreme pred metežem jo je zvalo daleč od zimskih krmišč. Lovske družine so divjadi pomagale s hrano, ampak to je bilo premalo; večje število srnjadi in jelenjadi je obnemoglo in poginilo. Prav v tem kritičnem času sta iz Gorskega kotarja vdrli dve krdeli po 10 do 15 volkov, ki so imeli lahek plen. Poklali so vse, kar so dosegli; tak primer je bil v loviščih LD Babno polje in LD Iga vas, o čemer je Lovce že poročal.

Zanimivo pri tem je, da se volkovi skoraj vsako zimo precej točno držijo določene poti in da se po isti poti potem zopet vrnejo, od koder so prišli. Pot jih vodi iz Gorskega kotarja v snežniške in dalje skozi druge notranjske gozdove in nazaj. Pri Babnem polju je nekako križišče, kjer se del krdela poda proti Racni gori in dalje proti Loškemu potoku.

Glavna volčja »magistrala« pa teče čez snežniške in javorniške gozdove, nekako do Postojne in potem nazaj. Verjetno se ob takih pohodih od tropa odcepi po kakšen par, ki potem ostane v naših gozdovih. Ves trop pa nikoli ne ostane dalj časa na slovenskem ozemlju.

Dokaz na jelenovem rogu

Foto V. Z.

Tudi v zimi 76/77 so kotarski volkovi zopet prišli v naše lovišče. Tedaj pri nas ni bilo snega, le tu pa tam po sencah kakšna krpa snežne skorje. To je bilo zadnje nedeljo pred novim letom 1977. Tega dne je imela LD Iga vas skupni lov na jelenjad nad Loško dolino v podgorski gmajni in dalje proti Babni polici. Po kratkem posvetu in navodilih lovovodje so lovci odšli in zavzeli odrejena stojišča. Začel se je pritisk od glavne ceste Podgora—Babno polje proti gozdu. V bližnjem smrečju, nedaleč od glavne ceste, so gonjači zapazili neko vrvenje. Niso mogli verjeti svojim očem, pred njimi se je dvignil trop 10—12 volkov, ki jih je vodil velik, močan volk ali volkulja. V obliki klina so krenili naravnost proti lovcem na stojiščih. Volkovi so se nenadno znašli pred močno presenečenimi lovci, ki so pričakovali vse kaj drugega kakor krdelo volkov. Padli so streli, in slišalo se je renčanje ranjenih zverí. Presenečeni nad takim sprejemom, so se volkovi razbežali, trop je bil razbit. Posamezni volkovi so zbežali v razne smeri. Od zadetih tega dne niso našli nobenega, po nekaj dneh pa dva mrtva, volka in volčico.

Ob skoraj rednih zimskih pohodih volčjih krdel iz Gorskega kotarja v notranjske in kočevske gozdove ni strahu, da bi volkovi v naših loviščih izumrli. Slučajno zajeti trop volkov na rednem skupnem lovu LD Iga vas pa je bilo

veliko presenečenje, tako za volkove kakor tudi za lovce, in se verjetno ne bo tako kmalu ponovilo.

Franjo Bavec,
LD Iga vas

Dokaz na jelenovem rogu

Zankarstvo, ta najpodlejši divji lov, še ni izumrlo. To med drugim dokazuje primer iz lovišča v Suhi krajini. Na odpadlem rogu triletnega jelena je bila ovita zanka iz pletene žične vrvi. K sreči se je jelen v zanko zapletel samo z rogom. Če bi si jo zadržnil okoli vratu ali glave, bi seveda moral poginiti v strašnih mukah.

Kljub temu pa je za rog ujeti jelen očitno porabil veliko časa in moči, da se je rešil, saj to dokazujejo dobro vidne zajede v trdi roževini.

Dokaz več, da moramo biti lovci budni in dobro organizirani za preprečevanje takih in podobnih pojavov.

B. Krže

Zgodba o villi

Brata Grimm, Hans Christian Andersen ter še drugi umetniki v ustvarjanju pravljic bi dobili navdih za novo otroško razvedrilo, skoraj bi rekel hrano, ob pogledu v lepem jutru na Vodiško kotlino. Še kako lepa pravljica bi lahko nastala, morda o kraljični,

morda vili, ki si ob nastajanju jutra spleta svoje dolge lase. Ne, ni nam potrebno nič drugega, kot iti na kate-regakoli izmed hribov, ki obkrožajo Vodiško kotlino. Repenjski hrib, Šmarna gora, Rašica, Koseški in Bukovski hrib so stražarji te pravljice in z njihovih stražnih mest lahko vidimo to čudežno deželo. Lepši kraj, kot je ta, položen med Savo in Kamniške planine, bi težko dobili. Vsak letni čas je čudež zase v tem svetu. Po lahnem izgubljanju jutranje megle se pokaže v lepoti, da človeku zmanjka besed za čustva, ki se v njem porajajo. Ta dolina je kakor jerbas, v katerem je mati prinesla polno dobrot za malico svojim otrokom na njivo, travnik. Tako smo bili prebivalci z vsebino tega pisanege jerbas z vsem preskrbljeni. Toda obtok tega večnega ritma naj bi doživel spremembo z mednarodno cesto izpod Karavank mimo letališča Brnik proti Ljubljani. Lovci smo skrbniki tega, kar imamo še lepega v naravi in živalstvu. Prav tu pa se nam zaplete. Radi bi obdržali vsaj toliko, kolikor smo prejeli. Prerez te kotline bo pomenil ogromne spremembe za vse, za prebivalce gozda in ljudi. Upam, da v tem primeru lovcev ne bodo prezrli pri načrtovanju podhodov za divjad in mrež ob cesti. Vemo, da modernim nomadom ne moremo uiti, saj jih vedno bolj vabimo in jim dajemo vsestranske ugodnosti na njihovih pohodih po naših krajih. Pa če to za vsako ceno že mora biti, naj pri vsem hlastanju za deviznimi tujci le ne bodo odrinjeni naši načrti in delo za ohranitev naravnega okolja, kjer si že bodi!

France Logar

Za ranjenim prašičem

Starešina LD Petišovci Božo Š. se je v pozni popoldanski uri podal na visoko prežo v Čentibi čakati divje prašiče. Kmalu jih je zagledal 5, ki so prihajali od madžarske meje. Vidljivost je bila že slaba, vendar je še lahko razločil lanščaka od svinje vodnice. Božo je sicer zelo

dober strelec, toda tokrat mu je nagajal mrak, da ni zadel dobro. Lanščak je padel in se prevračal po čistini do gozda, kjer ga je zmanjkalo. Božo je šel na nastrel in po krvavih sledovih do obronka gozda, kjer je zaslišal hropenje v borovem nasadu. Tedaj pa je Božo naredil napako: namesto da bi počakal na mestu in po hropenju skušal ugotoviti, koliko »življenja ima prašič še v sebi«, pa je lezel za prašičem v goščavo in ga preganjal. Znano pa je, da dvignjena ranjena divjad napne vse sile, da potem zbeži čim dlje. Tako se je zgodilo tudi v tem primeru. Lovec je z zasledovanjem moral prenehati. V bližnjo vas je stopil do lovca, ki ima psa jazbecarja, in vsi trije so se podali iskat ranjenega prašiča. Toda jazbecarja prašičev krvni sled sploh ni zanimal. Kmalu so iskanje morali opustiti.

Božo je vedel, kaj je njegova dolžnost, zato se je iskanje jutraj nadaljevalo. Pomagali so mu še Viktor, Tone in Volf s svojim psom ptičarjem. Lovci so pravilno sklepali, da tako zelo ranjen prašič ni bežal v hrib, ampak

v dolino. Iskali so v strelski vrsti. Toda bilo je naporno, saj se je bilo treba skozi goščavo večkrat dobesedno plaziti po trebuhu ali laziti po vseh štirih. Tak je čentibski gozd! Celó Volfov pes se je težko prebijal skozi goščo, vendar je svoje delo zelo dobro opravil.

Po polurnem brezuspešnem iskanju so lovci načrt toliko spremenili, da so lovca Viktorja poslali čakati v dolino k stezi, kjer imajo prašiči prehod. Spet so iskali kake pol ure, ko ptičar zalaja. Dvignil je 4 prašiče, ki so — kakor so zasledovalci kmalu ugotovili — ležali zraven ranjenega. Prašiči so tekli po predvidevanju mimo Viktorja v dolini, ki je prvič v življenju videl prašiče tako od blizu, da se jih je ustrašil, padel v blato in zamudil priložnost za strel.

Ptičar se je na srečo kmalu vrnil in na mestu, kjer je prej dvignil prašiče, zopet zalajal. Bil je pri ranjenem prašiču. Najbliže psu je bil Tone. Po vseh štirih je pohitel na kraj dogodka. Nekaj metrov pred seboj je zagledal prašiča, ki se je psa otepal z rilcem. Ko je prašič začutil v svoji

bližini človeka, je pobegnil, hitreje, kakor mu je mogel Tone slediti, čeprav je imel prestreljeni obe sprednji nogi. Tone je bil brez puške, a tudi če bi jo imel, ne bi mogel streljati, saj sta bila pes in prašič tako rekoč drug na drugem. Imel pa je Tone pri sebi oster lovski nož. Nekajkrat je prišel zraven prašiča, ko ga je pes zaustavil in nekajkrat mu z nožem ni mogel skrajšati muk. A končno se mu je le posrečilo, da je prašiča zgrabil za rep in se z njim zakotalil v dolino ...

Tone Slavinec

Šaljive

Zadnje poročilo

Jelen naredi v gozdu toliko škode, kolikor gozdar zasluži. Zato je pa tudi lepši ...

B. K.

»Mar ne veš, da po novem ne smeš čez mejo lovskogojitvenega območja. Zajčja uprava zelnika 'Debele glave' te ne bo sprejela v službo; po tvojih bobkih bo ugotovila, da nisi Narisal Marjan Bregar

Tovarna gospodinske opreme GORENJE v Velenju

GORENJE - VAŠ DOM

Korenine segajo skoraj četrto stoletje nazaj v majhno barako, kjer je enajst delavcev začelo s proizvodnjo štedilnikov.

Polagoma so se jim začeli pridruževati še drugi, ki jim je vera v lepšo in boljšo prihodnost z žulji izpisala dlani. Verjeli so, da bodo, sebi in drugim, lahko ponudili, ne samo boljše in lepše štedilnike, ampak vse kar je nujno potrebno za eksistenco, pa tudi za počitek in zabavo.

Gorenje sestavlja zdaj ne samo enajst parov delavnih rok, ampak več kot 15 000, v dvanajstih delovnih organizacijah, katerih imena lahko srečamo v vsakem jugoslovanskem domu.

Gorenje — Tovarna
gospodinske opreme
Gorenje — Sever
Gorenje — Muta
Gorenje — Fecro
Gorenje — Lesna
Gorenje — Elrad

Gorenje — Varstroj
Gorenje — Metalplast
Gorenje — Fabrika
termičkih uredaja
Gorenje — Petar Drapšin
Gorenje — Mural
Gorenje — Vegrad

Vse te delovne organizacije so konec leta 1975, po obsežnih pripravah in na pobudo Gorenja, oblikovale REPRODUKCIJSKO CELOTO — DOM.

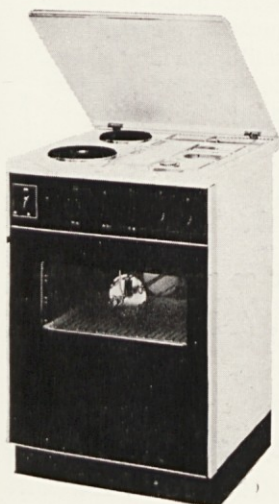
V njej je vključeno dvanajst delovnih organizacij in okrog 200 drugih organizacij — proizvajalk surovin in delov, bank in trgovskih organizacij.

Tako so se s to novo obliko sodelovanja začele uresničevati osnovne težnje vseh delavcev v Gorenju — OD SUROVINE DO GOTOVEGA PROIZVODA PRI UPORABNIKU — sama realizacija pa je utelešena v petih osnovnih proizvodnih programih REPRODUKCIJSKE CELOTE DOM:

1. Gospodinska oprema
2. Pogonski stroji
3. Zabavna in poklicna elektronika
4. Zeleni program
5. Gradbena oprema

Iz majhne barake, v letu 1953, je Gorenje zrastle v velikega proizvodnega giganta, ki s svojimi podjetji, ne samo doma, ampak tudi v tujini, brez dvoma zasluži mesto med 200 največjimi podjetji v Jugoslaviji.

gorenje *nova generacija — zdravo rjavo*

Nova generacija štedilnikov
Gorenje

Novo v rjavem

- nerjaveča montažna plošča
- alumijska čelna plošča
- katalitični vložni deli

in še: panoramski pokrov pečice

in predala
Gorenje

- nova generacija
- rjavo zdravo!

Nova generacija pralnih strojev
Gorenje

Novo v rjavem

- več programov pranja
- mednarodni znak za volno
- estetsko lepše oblikovani

in še: za vašo varnost
in varnost vaših otrok ima nova
generacija pralnih strojev
Gorenje vgrajeno varnostno
zaporo za vrata.

Zdravo — rjavo!

Naše zavarovane rastline

Tisa; gozd; marec—april

Bela žrdana (jajčasta mušnica), pojavlja se v submediteranskem območju (na Koprskem), od julija do oktobra

Foto D. Vrščaj

Od junija 1976 velja odlok (Uradni list SRS, št. 15/76) o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst. Z njim je zavarovanih 28 samoraslih rastlinskih vrst, ki so pri nas redke in katerih obstoj je ogrožen:

1. Bela žrdana (*Amanita ovoidea*)
2. Lepi čeveljc (*Cypripedium calceolus*)
3. Blagayev volčin (*Daphne blagayana*)
4. Dišeči volčin (*Daphne cneorum*)
5. Sternbergov klinček (*Dianthus sternbergii*)
6. Alpska možina (*Eryngium alpinum*)
7. Močvirska logarica ali močvirski tulipan (*Fritillaria meleagris*)
8. Gorska logarica (*Fritillaria tenella*)
9. Clusijev svišč (*Gentiana clusii*)
10. Froelichov svišč (*Gentiana froelichii*)
11. Košutnik ali rumeni svišč (*Gentiana lutea*)
12. Kochov svišč (*Gentiana kochiana*)
13. Panonski svišč (*Gentiana pannonica*)
14. Bodika (*Ilex aquifolium*)
15. Planika (*Leontopodium alpinum*)
16. Brstična lilija (*Lilium burbiferum*)
17. Kranjska lilija (*Lilium carniolicum*)
18. Žafranska lilija (*Lilium croceum*)
19. Ozkolistna narcisa (*Narcissus stellaris*)
20. Rdeča murka (*Nigritella miniata*)
21. Črna murka (*Nigritella nigra*)
22. Avrikelj ali lepi jeglič (*Primula auricula*)
23. Kranjski jeglič (*Primula carniolica*)
24. Velikonočnica (*Pulsatilla grandis*)
25. Rjasti sleč (*Rhododendron ferrugineum*)
26. Rumeni sleč (*Rhododendron leteum*)
27. Širokolistna lobodika (*Ruscus hypoglossum*)
28. Tisa (*Taxus baccata*)

Vse zavarovane rastline so naslikane v barvah v Lovcu, št. 4 — julij 1977, št. 5 — avgust 1977, št. 8 — november 1977 in 2 še v tej številki.

Zavarovane rastline je prepovedano trgati, ruvati, izkopavati, obsekavati, sekati in prenašati z naravnih rastišč, prodajati ter izvažati ali odnašati v tujino. Proti kršilcem so predpisane kazni v 19. in 21. čl. zakona o varstvu narave (Ur. list SRS, št. 7/70).